Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 25 декабрь
ЯКШАНБА
№ 293 (4.492).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ОЧИҚ ХАТГА АКС-САДО

ЕРНИНГ СОҲИБИ ЎЗИМИЗ

Биз икки йирик хўжаликнинг оқсоқол раислари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Миразиз Рўзматов ва Маҳмуд Исматовнинг республика пахтакорларига очиқ хатини («Қишлоқ ҳақиқати», 6 декабрь) зўр қизиқиш билан ўқиб чиқдик. Сабаби аён: илгарилари бунақа мақолаларда ҳақиқий пахтакор учун мавҳум бўлган 50—60 центнерчилик ҳаракатини кенгайтиришга, турсунойчи хотин-қизлар сафини тўлдиришга даъват қилинар, булар эса кишининг меъдасига тегканди. Бошқача айтганда, баландпарвоз чақириқлар охир-оқибатда пахтачиликда қўшиб ёзиш, кўзбўямачилик иллатлари урчишига сабаб бўлдики, бу пахта меҳри, ишқи билан яшаётган деҳқон учун ғоят қимматга тушди. Мазкур очиқ хатда эса пахтакорларни қувонтирадиган жиҳатлар бир талай. Жумладан унда: «Ватан ўзбек заршунослари пешона тери эвазига, ҳалол-покиза меҳнат билан етиштирилган 5 миллион 350 минг тонна юқори сифатли оқ олтинни қабул қилиб олди... Бу ғалабани эл-юрт орзиқиб кутганди. Зеро, у бизга сув ва ҳаводек зарур, шон-шавкатимиз, ифтихоримиз, қолаверса қут-баракамизнинг барқарорлиги учун ниҳоятда керак эди», — дейилади.

Ҳа, чиндан ҳам бу йилги ғалаба барчага, айниқса қалби пахтасидек оқ, меҳри булоқ деҳқонга жуда-жуда зарур эди. Буни хўжалигимиз мисолида яққол ҳис этиб турибмиз.

Деҳқончилик гашти юксак довон эгалланган куни янада яхшироқ сезилади. Миришкор маррага етиш йўлида қишнинг аччиқ изғиринига ҳам, баҳор инжиқликларию саратон жазирамасига ҳам чидайди. Бироқ кузда план бажарилмаса бундан ёмони йўқ. Яширишга не ҳожат: совхозда 1981 йилдан буён пахта тайёрлаш топшириғи уддаланмасди. Жорий йилдан барча ишчилар мамнун. Биз ҳам эл-юрт кўзига ёруғ юз, очиқ чеҳра билан қараяпмиз. Негаки, партия ва халқ олдида берган сўзимизнинг устидан чиқдик: она-Ватанга 7.600 тонна, белгиланганидан 500 тонна кўп пахта тортиқ этилди.

Бу ютуқ ўз-ўзидан келгани йўқ, албатта. Унинг замирида деҳқонларимизнинг машаққатли меҳнати, ғайрат-шижоати, мустаҳкам иродаси ва тажрибаси мужассам. Масалан, ўтган йили жами майдоннинг 30 процентига чигит кенг қаторлаб экилган бўлса, 1988 йилда мавжуд 3.888 гектар ернинг ҳаммасига уруғ 90х20 схемасида қадалди. Шунинг ҳисобига ҳар гектарда 105—110 минг туп кўчат ўстиришга эришдик. Бу — биринчиси. Иккинчиси шуки, олдинлари шўр бир марта ювиларди, бу йил у уч маротаба амалга оширилди. Олтита бўлим қисқартирилиб, уларнинг ўрнига йириклаштирилган бригадалар тузилди. Ҳар бирига 350 гектаргача ер бириктирилди. Иш бригада, оила ва ижара пудрати асосида юритилди. Бу ҳол одамларда ерга нисбатан соҳиблик туйғусини уйғотди. Зеро, очиқ хатда ҳам: «Қарангки, бригада, оила, ижара пудрати пахтакорларнинг табиатига мос тушди», деб бежиз айтилмаган.

Изланишлар, янгичасига ишлаш натижасида Чалабой Асқаров бошлиқ бригадада план 160 процент, Қўшбоқ Жумаев, Ўрол Султонов ва Ўрозали Аҳмедов бошлиқ коллективларда 110—115 процент уддаланди. Ғайрат Муродов, Ғаффор Анорбоев, Суюн Ботиров, Қарши Мирзакелдиев, Ўктам Норбеков бошлиқ звеноларда эса ҳосилдорлик гектар ҳисобига 1,5—2 ҳисса ортди.

Айни кунларда меҳнат аҳли келгуси йил ҳосилига пухта замин ҳозирламоқда. Жами майдон сифатли шудгорлаб қўйилган.

Маълумки, шудгорлаш энг оғир, масъулиятли иш ҳисобланади. Шу боисдан тракторчиларнинг унумли ишлашлари, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун қулай шароит яратилди. Бу масала маъмурият ва партия ташкилотининг диққат марказида турди. Натижада экин майдонларининг ҳаммаси 16 иш кунида қўлдан чиқарилди.

Очиқ хатда: «Ерни даволаш деҳқоннинг қўлида. Унга хўжайинларча, айни пайтда меҳр билан муносабатда бўлиш керак. Бемор тупроқнинг давоси ўзимизнинг қадимий қўлбола маҳаллий ўғит», деб жуда тўғри айтилган. Буни биз ўз тажрибамиздан биламиз. Т. Ботиров бошлиқ унумдорлик отряди аъзолари зўр ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишаяпти. Улар ихтиёрига 2 та юклагич, 4 та тележка ажратилган. Ҳар куни далага 125—130 тонна нури чиқарилмоқда.

Шу билан биргаликда ерни текислаш, шўр ювиш авжида. Беллашувда Чалабой Асқаров ва Қўшбоқ Жумаев бошлиқ бригадалар пешқадам. Уларда ҳозиргача жами майдон бир марта суғорилди. Январь ойида иккинчиси таралади. Сувчилар ғамхўрлик билан қуршаб олинган. Уларга янги тариф бўйича ҳақ тўланмоқда. Ҳар куни иссиқ овқат тайёрланаяпти.

Олдимизда катта вазифалар турибди. Шубҳа йўқки, совхозимиз меҳнаткашлари қишки тадбирларни намунали ўтказиб, келгуси йилда ҳам юксак марраларни эгаллайдилар.

М. МАЪМУРОВ,
Сирдарё область Пахтакор районидаги Акмал Икромов номли совхоз директори.
Ў. НОСИРОВ,
бош агроном.

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

НУКУС, 24 декабрь. (ЎзТАГ). Бугун Қорақалпоғистон область партия комитетининг пленуми бўлди. Пленум қатнашчилари район ва шаҳар партия ташкилотларининг Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатлигига номзодлар тавсия қилиш тўғрисидаги таклифларини кўриб чиқдилар.

Пленумда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. С. Саликов нутқ сўзлади.

Бувайда районидаги Калинин номли колхозда Муҳаббат Маҳмудова номини каттаю кичик ҳурмат билан тилга олади. У 26 йилдан буён сут-товар фермасида сидқидилдан ишлаб келаяпти. Ҳалол меҳнати эвазига Меҳнат Қизил Байроқ ва Халқлар дўстлиги орденлари билан мукофотланган. Моҳир сигирсоғар жорий йилда қарамоғидаги ҳар бир говмишдан 3.500 килограммдан сут соғишга сўз берганди. У ваъдасининг устидан чиқди.

СУРАТДА: мусобақа ғолиби Муҳаббат Маҳмудова.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ фотоси.

Агросаноат муаммолари

ҚАЧОН СУТ МЎЛ БЎЛАДИ?

«Сигирнинг сути тилида» дейишади. Асрлар мобайнида айтиб келинаётган бу халқ мақолига шу қадар кўникиб қолганмизки, «қандай сигирнинг тилида» деган саволни камдан-кам берамиз. Чунки молдан-молни фарқи бор-ку. Баъзи бир молни бўкиб қолгунча боқсанг ҳам кўп сут ололмайсан. Бошқаси эса кам боқилса ҳам челак-челак сут беради.

Минг йиллик селекция ишларига ана шу кузатишлар асос қилиб олинган. Инсоният шу вақт ичида қорамолларнинг кўп сут берадиган сермаҳсул зотларини яратган.

Шунинг учун ҳам республикага ҳар йили кўп сут берадиган сигирларнинг ўн минглаб бузоғи келтирилмоқда. Мақсад — бу ерда боқиладиган анъанавий зотларни яхшилашдан иборат. Пировард натижада эса подаларни сермаҳсул қилишдир. Ана шу мақсадларга республика йилига ўн миллион сўмлаб пул сарфламоқда.

Ажабланарли жойи шундаки, наслчилик ишлари гўё олиб борилаяпти, сўнгги йилларда ем-хашак ҳам анча мўл бўлаяпти, лекин сигирларнинг ўртача маҳсулдорлиги ошмаяпти, ошган тақдирда ҳам шу қадар секинлик билан ошмоқдаки, сут магазинларида навбат кутувчилар сони камаймаяпти, кўпгина шаҳар ва посёлкаларда эса сариёғ топиш тобора қийинлашмоқда.

Келинг, мисол учун аҳоли зич жойлашган ва шаҳарликлар сони кўп бўлган Андижон ва Самарқанд областларини олиб, бу масаланинг тагига етайлик.

ҚИММАТГА ТУШАЁТГАН ИШ

1983 йилдан бошлаб шу йилнинг 1 ноябрига қадар Самарқанд областига 39,6 минг бош зотли мол келтирилган, бунинг учун хўжаликлар 55,5 миллион сўм сарфлаганлар. Шу даврда андижонликлар 14,8 минг бош бузоқ сотиб олдилар. Бу эса 20 миллион сўмдан кўпроққа тушди. Булар голштин-фриз, қора-ола ҳамда бошқа зотдор моллардир. Областларнинг аҳолиси ана шу ишлардан кейин сут дарёларини ҳосил қилиши мумкин эди. Лекин Статистика давлат комитетининг эҳтирослардан холи маълумотлари ана шу областларда ҳар сигирдан соғиб олинган сутнинг ўртача миқдори республикадаги ўртача даражадан камлигини ва Андижон областида 2305 килограммни, Самарқанд областида 2159 килограммни ташкил этишини кўрсатди (бу 1987 йилги маълумотлар, бу йилги маълумотлар ҳали ҳисоблаб чиқилган эмас).

Бунинг устига Андижон областида 39 та хўжалик, Самарқанд областида — 89 та хўжалик ҳар бир соғин сигирдан икки тоннадан ҳам камроқ сут олган. Самарқанд областидаги тўртта хўжаликда эса ҳар сигирдан... минг килограммдан ҳам камроқ сут олинган. Ахир эчки ҳам бундан кўпроқ сут беради.

Ғалати туюлаяптими? Бехабар одамга ғалати туюлади. Хабардор киши эса шу даврда Андижон областида келтирилган молларнинг ҳар тўрттасидан бири, Самарқанд областида эса ундан ҳам кўпроғи нобуд бўлганини айтади. Иккала областда 14 минг бошдан кўпроқ зотли сигирлар ҳаром ўлди, гўштга сўйиб юборилди ва бошқа сабабларга кўра йўқ бўлди.

Ажабланманг, республика Агросаноат давлат комитети коллегияси мажлисига тайёрланган маълумотда «бошқа сабабларга кўра» деб оқ қоғозга қора ҳарфлар билан ёзиб қўйилган. Хўш, бу қандай сабаблар экан? Бўри еб кетганми? Ёки шахсий хўжаликларга ўтиб кетганми? Бу масалани текшириб кўриш керак.

Лекин шунинг ўзи эмас. Хўжаликларда чорва моллар, айниқса сигирлар сони жуда секинлик билан кўпаймоқда. Сигирлар эса тез қисир қолмоқда. Самарқанд областининг Навоий зонасидаги беш та хўжаликда бу рақам 50 процентни ташкил этмоқда. Бошқача қилиб айтганда, ҳар юз бош сигирдан элликтадан камроқ бузоқ олинаяпти. Областда ҳаммаси бўлиб шу йилнинг декабригача ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2,4 минг бузоқ кам олинди. Натижада сўнгги уч йил ичида областда сигирлар сони 10 процентдан зиёдроқ камайиб кетди.

Аҳвол шундай экан, жамоат подасининг бир ёқлама структурасидан ажабланиш керакми? Иккала областда ҳам қорамоллар орасида сигирлар салмоғи камайиб, ҳозир ўртача 25 процентни ташкил этмоқда. Ургут районидаги Карл Маркс номли ва «Октябрь», Андижон районидаги Ленин номли ва бошқа баъзи колхозларда ўнта новвосга битта сигир тўғри келади. Ахир, буқа сут бермайди, болаламайди ҳам.

Маҳсулдор молларни сотиб олишга сарфланган халқ пули шу тариқа шамолга совурилмоқда. Энг ачинарлиси шундаки, подада зотли молларнинг салмоғи кўпаймаяпти.

ЗОТЛИ МОЛЛАР ҚАНИ?

Чиндан ҳам қани? Моллар кўплаб нобуд бўлаётганига қарамай, жамоат подаси ҳар йили биринчи класс ғунажинлар билан тўлдириб борилмоқда. Областларда давлат наслчилик корхоналари ишлаб турибди. Уларда ҳам, хўжаликларда ҳам зотли молларни кўпайтириш билан шуғулланиш лозим.

Шуғулланиш лозим, лекин шарт эмас. Юз берган аҳволни фақат шундай изоҳлаш мумкин. Наслчилик хўжаликларидагина эмас, барча хўжаликларда сунъий урчитиш пунктлари ташкил этилган. Улар энг яхши буқалар уруғи билан таъминланмоқда. Бу буқалар лактация давомида саккиз минг килограммгача сут берган сигирлар авлодидан. Зотдор ғунажинлар ва сунъий урчитиш пунктларига эга бўлган хўжаликлар бир неча йил давомида бутун подани янгилаб, зотини яхшилаб олишлари мумкин.

Аммо бундай бўлмаяпти. Наслчилик хизмати мутахассислари ишни тегишли даражада ташкил қила олишмаяпти. Мана сизга оддий бир мисол: Навоий районидаги «Зарафшон» колхози фермасида йил бошида 265 сигир, 76 та икки ёшдан ошган ғунажин ва 119 бош ҳали икки ёшга етмаган ғунажин бўлган. Бу ерда сунъий урчитиш пунктини четдан келган мутахассисларга ғурурланиб кўрсатишади. Лекин бу мутахассисларнинг бирортасида ҳам: бу ерда шунча катта ғунажин қаердан пайдо бўлди? Бу урчитиш пункти «Потёмкин қишлоқлари»ни эслатмайдими? — деган савол туғилмади.

Бу ерда чорва моллар наслли сигирларга ва подани тўлдирадиган ғунажинларга ажратилмаган экан, қандай наслчилик иши ҳақида гап бўлиши мумкин? Фермада 9 та буқа сақланмоқда, уларнинг зотини аниқлаш қийин. Шундай бўлса урчитиш пунктининг нима кераги бор, осменатор нима учун иш ҳақи олмоқда? Турли ёшдаги бузоқлар бир групада боқилаяпти.

Фермадаги озуқа цехи ишламайди. Молларга рацион кўз билан чамалаб бериладн. Мана бунинг натижаси: гўштга топшириладиган молларнинг ўртача вазни 288 килограммни, сўқимга боқилаётган молларнинг бир кунда семириши 215 граммни ташкил этмоқда. Қанча сут соғиб олинаётганлиги ҳақида гапиришга уяласан киши.

Қани энди бошқа жойларда аҳвол яхшироқ бўлса. Баъзан колхоз мутахассислари аҳвол ёмонроқ бўлиши учун атайлаб шундай қилишаётгандек туюлади. Масалан, Қўрғонтепа районидаги Куйбишев номли совхозда, Олтинкўл районидаги «Коммунизм» колхозида зотли буқалар уруғи бўла туриб, молларни кўпайтириш учун зоти ноаниқ буқалардан фойдаланилган.

Олтинкўл районидаги Калинин номли колхозда швиц зотли моллар голштин-фриз зоти уруғи билан урчитилган, Қўрғонтепа районидаги Навоий номли колхозда эса швиц зоти шу тариқа қора-ола ва Литва қизил қорамол зоти билан чатиштирилган.

Аввало колхоз мутахассислари малакаси пастлиги сабабли ана шундай ҳоллар юз бермоқда. Уларнинг билим савияси ҳозирги талабларга жавоб бермайди. Давлат наслчилик корхоналарининг мутахассислари ҳам улардан қолишмайдилар. Ахир улар чорва моллар зотини «адаштириб қўйиб», швиц зотли моллар боқилаётган хўжаликларга голштин-фриз зотли моллар уруғини юборишмоқда.

Наслчилик мутахассисларининг малакасини қуйидаги фактлар кўрсатиб турибди. Агросаноат давлат комитетининг мутахассислари ўтказган текшириш Андижон ва Самарқанд областларидаги наслчилик заводлари ва наслчилик фермаларида ҳам бузоқларни боқиш рациони планлаштирилган ўстириш ва ривожлантиришга мос келмайди. Чунончи, Бўз районидаги Карл Маркс номли колхознинг наслчилик фермасида бир ёшар бузоқларнинг ўртача тирик вазни 180 килограмм, 18 ойлик бузоқларнинг тирик вазни эса 210 килограмм келмоқда.

Кўпгина наслчилик хўжаликларида чорва моллар маҳсулдорлиги кўпаймаяпти, балки камайиб кетаяпти. Самарқанд областидаги «Пайариқ» совхозида ҳар бош сигирдан йилига икки тоннадан кам сут олинаяпти. Умуман наслчилик фермаларида ҳар бош сигирдан олинган сут 2709 килограммни ташкил этди ёки олдинги йилдагидан 52 килограмм кам бўлди. Ҳар юз бош сигирдан областдаги ўртача даражадан кам бузоқ олинаяпти.

ОҚ ЧАШМА ҚУРИБ ҚОЛМАСИН

Бу аҳвол давом этаверадиган бўлса, сут дарёлари ҳеч қачон пайдо бўлмайди. Республика ҳукумати бу масала билан илгари ҳам шуғулланган. Ўзбекистон Агросаноат давлат комитетининг коллегияси бир ярим йилдан олдинроқ, бу масалани кўриб чиққан эди. Ўшанда давлат наслчилик корхоналарининг раҳбарларига танбеҳ берилган эди. Хўш, шундан кейин нима бўлди? Ҳеч нарса бўлгани йўқ...

Аҳвол заррача ўзгаргани йўқ. Коллегиянинг қарори район агросаноат бирлашмаларига ва хўжаликларига етказилмади, Андижон область агросаноат комитетида эса ҳатто кўриб ҳам чиқилмади.

Шундай экан, наслчилик ишлари ночор аҳволда қолганидан, сунъий урчитиш пунктлари ишламаётганидан, наслчилик фермалари бузоқларни аниқ мақсадни кўзлаб боқмаётганлигидан ажабланмаса бўлади.

Бизнингча, бу ўринда ҳамма иш инсон омилига бориб тақалмоқда. Андижон область наслчилик корхонасининг раҳбари А. Усмонов билан Самарқанд область наслчилик корхонасининг раҳбари А. Кузмичевдан ишни йўлга қўйишни қаттиқ талаб қиладиган вақт келмадимикин? Ахир уларнинг принципсизлиги ва йўл қўйиб бериши, камчиликларга муросасозлиги оқибатида уларнинг қўл остидаги мутахассислар хўжаликларга амалий ёрдам беришмаяпти.

Бундай ёрдам берилмас экан, сут булоқлари дарёга айланмайди.

Ю. БОНДАРЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

БОЁВУТ

Шу кунларда «Коммунизм» колхозида келгуси йил ҳосилига мустаҳкам тамал қўйилмоқда. Беллашувда А. Берднев, Ю. Эгамбердиев, Ҳ. Эшназаров, М. Мелибоев бошлиқ бригадалар байроқдор. Бу коллективларда жами майдон аллақачон сифатли шудгорлаб қўйилган. Айни пайтда маҳаллий ўғит жамғариш, сув шохобчаларини тартибга келтириш, шўр ювиш жадал бормоқда. Ҳозиргача колхоз бўйича дала бошига 4.500 тоннадан кўпроқ нури чиқарилди.

Й. БОБОЕВ.

МУБОРАК

Санақул Ҳақбердиев қарийб 20 йилдирки, Жданов номли совхознинг 6-бўлимида бригада бошлиғи. Чўл ўрнида ажойиб токзор барпо этилди. Жорий йилда эл дастурхонига 50 тонна ўрнига 53 тонна ширин-шакар узум тортиқ қилинди.

Шу кеча-кундузда соҳибкорлардан Қаюм Турдиев, Маҳманиёз Пирниёзов, Бўта Арслонов ва Хуррам Пирбеков мусобақа асосида меҳнат қилишаяпти. Токлар агротехника қоидаларига биноан кесилиб, кўмиб қўйилди. Маҳаллий ўғит жамғариш, ариқ-зовурларни тозалаш авжида.

А. МУСТАФОЕВ.

ИЗБОСКАН

«Октябрь 50 йиллиги» совхози заршунослари қишки тадбирларни намунали ўтказмоқдалар. Мавжуд 4.200 гектар майдон ғўзапоядан тозаланиб, чуқур ва сифатли ҳайдалди. Шудгорлаш олдидан пайкалларга тегишли миқдорда маҳаллий ҳамда минерал ўғит солинди. Айни кунларда техника ремонти, гўнг тўплаш, сув йўлларини тартибга келтириш эътиборда. Бу юмушлар Қўчқорбой Матюсупов, Усмонжон Маматқодиров, Қосимжон Кўкиев бошлиқ бригадаларда жадал бормоқда.

Правление ва партия комитети далада ишлаётганлар тўғрисида ғамхўрлик қилишаяпти. Иссиқ овқат тайёрланмоқда. Ғолиблар ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантирилаётир.

М. ТЎХТАНАЗАРОВ.

ЯККАБОҒ

«Шарқ юлдузи» колхози деҳқонлари конференция йилини муваффақиятли якунламоқдалар. Асосий тармоқ — пахтачиликда катта ютуқ қўлга киритилди: 971 гектар майдондан 2.520 тонна ўрнига 3.232 тонна оқ олтин етиштирилди. Ҳосилдорлик гектар ҳисобига 33.3 центнерни ташкил этди. Топшириқ 128,2 процент уддаланди.

Меҳнат аҳли 1989 йилда бу ғалабани янада мустаҳкамлаш, гектар ҳосилдорлигини ошириш мақсадида қишки дала ишларини уюшқоқлик билан ўтказишаяпти.

Ш. МАҲМУДОВ.

АРМАНИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

ЕРЕВАН, 23 декабрь. (ТАСС). Бугун Арманистон Компартияси Марказий Комитетида кенгаш бўлди. Унда партия ва совет органларининг зилзила оқибатларини тугатиш юзасидан олиб бораётган ишлари, республикада миллатлараро муносабатларни соғломлаштириш борасида биринчи галдаги тадбирлар, СССР халқ депутатлари сайловига тайёргарлик муносабати билан партия ташкилотларининг ташкилий ва оммавий сиёсий ишлари муҳокама қилинди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси комиссиясининг аъзолари, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари қатнашдилар.

ҚАЙТА ҚУРИШ УЧУН КУРАШНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Тошкент областида иқтисодий, илмий, маданий имкониятлар Ўзбекистонда энг кўп тўпланганлиги шубҳасиздир. Лекин ана шу имкониятлардан иложи борича самарали фойдаланилаяптими? Қайта қуриш ҳозир зарур бўлган даражада ниҳоят жадал олға силжишига қандай эришиш керак? Область коммунистлари, барча меҳнаткашлари саноатнинг ҳамма тармоқларида, қишлоқ хўжалигида мавжуд бўлган катта-катта резервларни ишга солишлари учун нима қилиш керак? XXIII Тошкент область партия конференцияси делегатлари ана шу мураккаб саволларга коллектив бўлиб жавоб топишга ҳаракат қилдилар. Конференция 24 декабрь куни ўз ишини тугатди.

Область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мирқосимовнинг ҳисобот докладида ва делегатларнинг нутқларида ўтган уч йил ичида бажарилган ишлар қониқтирмаётганлиги очиқ-ойдин кўриниб турарди. Шубҳасиз, дастлабки муваффақиятларга эришилди, буни область меҳнаткашлари ўз тажрибаларида ҳис этмоқдалар. Лекин бу муваффақиятлар коммунистларнинг ҳал этилмаган муаммолар бир мунча кўпроқ эканлигини аниқ тушуниб олишларига халақит бермади. Масалан, Озиқ-овқат программасини олайлик. Область қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари энг муҳим турларини етиштириш планларини муттасил бажармоқда. Аммо аҳолини маҳсулотлар билан таъминлаш проблемаси ўткирлигича қолмоқда, гўшт, сут, мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш ҳажми амалда кўпаймаяпти. Уй-жой қурилишида, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришда кўп камчиликлар бор.

Область партия ташкилоти, нотиқлар уқтирганидек, ҳозирча шу куннинг энг муҳим вазифаларини бажариш учун кучларни бир ерга тўплай олмади, коммунистлар қайта қуриш жараёнига, область социал-иқтисодий ривожланишини жадаллаштиришга етарлича таъсир қилмаяптилар. Куни кеча сарфланган куч-ғайратлар бугун етишмай қолаётганлиги равшан, ҳар бир партия ташкилоти демократияни ривожлантиришга, туб иқтисодий ислоҳотни амалга оширишга ўз ҳиссасини кўпайтириши лозим. Коммунистларнинг бурчи — сиёсий раҳбарликни амалга оширган ҳолда, область меҳнаткашларини янги-янги ютуқлар сари бошлашдан иборат.

Тошкент область партия конференциясида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев нутқ сўзлади.

* * *

Сирдарё область партия конференциясида докладчи— область партия комитетининг биринчи секретари А. Ф. Клепиков, музокараларда сўзга чиққан кишилар ҳисобот даврида рўй берган ижобий ўзгаришларни қайд этиб, кўпроқ ҳал этилмаган муаммоларга тўхтаб ўтдилар. Улар шу муаммоларни таҳлил этиб, корхоналар, колхозлар ва совхозларни бундан буён ҳам иқтисодий ва социал ривожлантириш йўлларини аниқлаб олдилар. Сирдарё областининг йириклаштирилиши, бир қанча районларни бирлаштириш ва йириклаштириш бошқарув структурасини такомиллаштиришга таъсир этгани уқтирилди. Жумладан, бошқарув аппарати 45 процент қисқарди.

Шу билан бирга ҳали анча муаммолар сақланиб қолмоқда. Ҳисобот даврида қурилиш суръатлари 10 процент кўпайганига қарамай, битмаган қурилишлар ҳажми деярли ярим миллиард сўмга етди. Ҳар уч корхонанинг биттаси план ва шартномавий мажбуриятларни уддалай олмаяпти. Янги техникани жорий этиш планлари бажарилмаяпти, қўл меҳнати ҳиссаси ҳали ҳам кўп. Корхоналарда 21,5 миллион сўмлик ўрнатилмаган ускуналар йиғилиб қолди.

Қишлоқ хўжалигида оила ва ижара пудрати яхши жорий этилмаётир. Гарчи область умуман пахта топшириш йиллик планини бажарган бўлсада, тўртта район ва 28 та хўжалик топшириқни уддалай олмади. Бу масалаларга раҳбар коммунистлар жиддий эътибор беришлари талаб этилади, деб таъкидланди конференцияда.

Делегатлар ташкилий-партиявий, идеологик ишларни, кадрлар билан ишлашни такомиллаштириш, миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш юзасидан кўпгина конкрет таклифлар айтдилар.

Конференцияда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ғ. Ҳ. Қодиров нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

Миллатлараро муносабатлар ва алоқалар

«ЮРАКДА БОРИНИ АЙТИНГ»

Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли колхоз фермаси лаборанти Любовь КИМ портретига чизгилар

Райком инструктори билан бошланғич партия ташкилотлари фаолияти хусусида фикрлашиб ўтирардик. Шу пайт хонага паст бўйли, кўзлари маъноли боқувчи аёл кириб келди.

— Любовь Сергеевна, келганингиз зап иш бўлди-да, — деди райком ходими унга пешвоз чиқиб. — Пленумдаги маърузангизни қоғозга тушириб қўйган эдим. Кўз югуртириб чиқасизми?

— Менинг дилимдагини қаёқдан била қолдингиз? — чўрт кесди аёл. — Сийқа усулдан воз кечайлик. Ҳар ким дилида борини айтишга ўргансин.

Инструктор ноқулай аҳволда қолганди. Хонадан чиқдим. «Беминнат хизмат»дан воз кечган зукко аёл қизиқтириб қолди. Маврудини топиб муддаони айтдик. Билсак, Любовь Сергеевна Ким Пен Хва номли колхоз сут-товар фермасининг лаборанти, Тошкент область партия комитети бюросининг аъзоси экан. Яна ҳалиги ноқулай аҳволни хотирлашга тўғри келди.

— Уни хафа қилмоқчи эмас эдим, — деди хижолат бўлиб суҳбатдошим. — Айб унда эмас. Кимдир аввалги даврдагидек менинг нутқимни тайёрлашни топширган, ходим эса нималарнидир қоғозга туширган. Бизга, оддий кишиларга аппарат ходимларидаги ишончсизлик жаҳлимни чиқарди. Ахир, қачонгача бировларнинг ёзганларини ўқиб берамиз. Наҳотки шахсий фикримиз, уни ифода этиш учун ўзимиз сўз топа олмасак.

Ким Пен Хва номли колхозга келганларга албатта сут-товар фермасидаги чорвадорлар уйини кўрсатишади. Бу ер ҳақиқатдан ҳам мақтаса арзигулик. Шинам дам олиш хоналари, рангли телевизор, медицина пункти... Бироқ биргина қулайликнинг ўзи ишни тубдан ўзгартириб юбормайди. Чорвадорлар уйининг қурилганига тўрт йил бўлди. Аммо махсулдорлик 1988 йилнинг иккинчи ярмидан кўтарила бошлади.

— Колхозимизда ҳам, район ва область миқёсидаги йиғилишларда ҳам пудрат ҳақида кўп гапирилади, — ҳикоя қилади Любовь Сергеевна. — Аммо амалий ишга келганда сезиларли ўзгаришлар содир бўлмаяпти. Фермани чорвадорларга ижарага бериш масаласини правление олдига кўндаланг қўйишга тўғри келди. Раисимиз Турғун Мадиёров янгиликни тез илғайдиган раҳбарлардан. Пудратни жорий этишга ўзи бош-қош бўлди.

Шу йил июль ойи бошларида бўлиб ўтган воқеани колхозда ҳали кўп эслаб юришса керак. Сут-товар фермасида 68 киши ишларди. Раҳбарлар доим ишчи кучи етишмаслигидан шикоят қилишарди. Ижара пудрати жорий этилгач, мавжуд ходимлардан 40 нафарига бошқа иш қидиришга тўғри келди. 26 ижарачидан бештаси мутахассис. Уларнинг ҳар бирига янги коллективда ишлаш учун жиддий имтиҳондан ўтишга тўғри келди. Чорвадорлар бу мутахассисларни яширин овоз бериш йўли билан сайладилар. Масалан, бригада бошлиғи Араббой Турусбековга 23 нафар ижарачидан 13 таси овоз берди. Бошқа мутахассисларга ҳам худди шундай талаблар қўйилди. Аммо кўпчилик Любовь Сергеевнани ёқлаб чиқди. Бу тасодиф эмас. У эсини танибдики, шу ерда меҳнат қилади. Узоқ йиллар давомида сигирсоғар бўлиб ишлаган. Шунинг учун ферма ходимларининг ташвишларини ҳам, муаммоларини ҳам яхши билади. Чорвадорлар уйини очишда, ишни икки сменада ташкил этишда унинг хизматлари катта. Ҳозир эса ижара пудратининг фаол тарғиботчисига айланган.

— Янгича ишлашга ўтганимизга ярим йил бўлди, — дейди у, мана дастлабки натижалар билан танишинг. Гўшт, тухум сотиш бўйича йиллик планларни анча олдин бажариб қўйганмиз. Бугун-эрта сут сотиш бўйича белгиланган йиллик марра ҳам уддаланади. Ижарачи чорвадорларимизнинг меҳнат унумдорлиги 2—3 баравар ортди. Масалан, Ирисбек Турушев оиласи 75 соғин сигирга қарайди. Даромад ҳам меҳнатга яраша бўлаяпти. Ойлик иш ҳақи 140—180 сўмдан 260—280 сўмга етди. Улар агар классли сут соғувчи бўлсалар яна қўшимча 50 сўмдан устама ҳақ тўланади.

Эндиликда ем-хашак тайёрлаш ҳам ижарачилар зиммасида. Уларга 500 гектар ер ажратилди.

Любовь Сергеевна ижара пудрати деҳқонларда ҳам, чорвадорларда ҳам ўз касбининг соҳиблари туйғусини шакллантираётганини мамнуният билан таъкидлайди. Энди фермада пичаннинг сочилиб, сигирларнинг балчиққа беланиб ётганини кўрмайсиз. Ҳамма омилкор, тежамкор. Иқтисодий юксалиш социал масалаларни муваффақиятли ҳал этиш имконини бераяпти. Хўжаликда қисқа вақт ичида олтита уй қуриб битказилди. Ҳадемай яна беш хонадон ҳовли тўйлари ўтказишади. 70 нафар колхозчига ер участкалари ажратилди. Янги йилдан 140 ўринли боғча, 400 ўқувчига мўлжалланган мактаб биноларини бунёд этиш бошлаб юборилади.

— Область партия комитети бюросининг аъзоси сифатида раҳбар кадрларнинг ҳисоботларини тинглайман, — ҳикоя қилади Любовь Сергеевна. — Илгарилари уларнинг оғизларидан план, тонналар, килограммлар тушмасди. Энди эса кўпроқ уй-жой, маданий-маиший муассасалар қуриш ҳақида гап кетади. Бу — табиий. Инсон омилига ҳар қачонгидан ҳам эътибор кучайган.

Бундан бир ярим йил муқаддам бюро мажлисларининг бирида Ўрта Чирчиқ район партия комитетининг ғоявий-тарбиявий ишларни жонлантириш, социал масалаларни ҳал этиш юзасидан қандай тадбирларни амалга ошираётгани муҳокама этилди. Ана шу масалани тайёрлашда Любовь Ким фаол иштирок этди. Хўжаликларда бўлиб, раҳбарлар, мутахассислар, ноз-неъмат бунёдкорлари билан суҳбатлашди. Одамлар дилидагини қоғозга туширди. Обком бюросида районда болалар касалхонаси, маданият уйи қурилиши пайсалга солинаётгани, колхоз ва совхозларда савдо, медицина хизмати қониқарсиз аҳволдалигини куйиниб гапирди, ўзининг қимматли таклифларини ўртага ташлади.

Любовь Сергеевнага долзарб масалалар юзасидан тез-тез мурожаат қилишади. У хотин-қизларни ишлаб чиқаришга кенг жалб этиш, янги анъаналарни ҳаётга жорий қилиш, ёшларни пролетар интернационализми руҳида тарбиялаш юзасидан амалга оширилаётган ишларга бош-қош.

— Тошкент область партия комитетининг иш услуби янгича талабларга монанд ўзгариб бораяпти, — дейди Любовь Ким суҳбатимиз охирида. — Бюро мажлислари бир ойда бир марта ўтказилиб, асосан 1—2 масала муҳокама этилаяпти. Қабул қилинган қарорларнинг ижроси қатъий назоратда. Обком, унинг бюроси бошланғич партия ташкилотлари, коммунистлар билан алоқаларни мустаҳкамлаб бормоқда. Биз—обком аъзолари ҳам меҳнат коллективларида амалга оширилаётган ишлар юзасидан ҳисоб бераяпмиз. Жонли суҳбатлар жараёнида олға томон боришимизга тўсқинлик қилаётган муаммолар ечимини топмоқда.

Любовь Ким ҳалол меҳнат қилиб, эл-юрт ўртасида обрў-эътибор қозонган аёллардан. Ҳамқишлоқлари уни моҳир тарғиботчи, тадбиркор ва ташаббускор коммунист, бахтли хонадон соҳибаси сифатида ҳам эъзозлашади.

А. НОСИРОВА.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ. Жарқўрғон йигирув-тўқув фабрикасида ўзбек, рус, тожик қизлари бир оила фарзандларидек аҳил меҳнат қилиб, корхона шуҳратига шуҳрат қўшмоқдалар.

СУРАТДА: 1989 йилнинг апрель ойи ҳисобига тер тўкаётган илғор тўқувчилар — Анжела Кузьмина, Саодат Худойбердиева ва Майрам Холмирзаева.

П. ЭРГАШЕВ фотоси.

ТОТУВЛИККА НИМА ЕТСИН!

Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхоз-техникумида 19 миллат вакиллари бир оила фарзандларидек тотув яшаб, хўжаликнинг юксалишига самарали ҳисса қўшиб келмоқдалар. Бир-бирларининг қувончларини баҳам кўриш, ташвишларига ҳамдард бўлиш интернационал хўжаликда одат тусига кирган. Шу боис турли миллат вакиллари қавм-қариндош бўлиб кетишган. Бугунги кунда совхозда 40 дан зиёд интернационал оила бор. Эътиборли томони шундаки, бу оилалар меҳнатда фаол иштирок этишлари, аҳил ва иноқ яшашлари, ажойиб фарзандлар тарбиялаб вояга етказаётганликлари билан ажралиб турадилар.

Ўзбек йигити Йўлдошбой билан татар қизи Сурайё ҳам хўжалик далаларида меҳнат қилиб, бир-бирларига кўнгил қўйдилар. Икки ёш комсомолча тўй ўтказиб, ширин турмуш қуришди. Яқинда 4 қиз ва 2 ўғилни давримизнинг муносиб фарзандлари қилиб етиштирган бу оила ўзининг 20 йиллигини нишонлади.

Йўлдошбой Олимжонов 4-бўлимнинг катта бухгалтери, Сурайё эса 7-бригадада пахта етиштиради. Ёшлигидан далага меҳр қўйган Сурайё уч йилдирки 8 гектар ердан мунтазам юқори ҳосил олиб келаяпти. Оилавий звено аъзоларининг жорий йилдаги меҳнат муваффақияти айниқса қувончли бўлди: гектарлар ҳосилдорлиги 40 центнердан ошди.

Биз хўжаликдаги биргина оила ҳақида ҳикоя қилдик, холос. Совхоз партия ташкилоти, маъмурият миллатлараро муносабатларни яхшилаш, уларнинг бир-бирлари билан аҳил ва иноқ яшашларига шарт-шароит яратиш, интернационал дўстликка бағишланган тадбирлар ўтказишни ажойиб анъанага айлантирганлар. Мақсад ягона: серқуёш диёримизда ҳамма хонадонлар Олимжоновлар оиласи сингари аҳил ва бахтли турмуш кечирсинлар.

С. ИСМОИЛОВ.

ТИКУВЧИ ҲИММАТИ

Томди район аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси тикувчиси Санимгул Аринова 2 минг 494 сўмлик хизмат кўрсатиб, йиллик планини ортиғи билан бажарди.

Жумагул Ашиқбаева, Қаламқас Қалдиева, Таттигул Ержанова сингари чеварлар ҳам йиллик марради тезроқ эгаллаш учун ўзаро социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар. Санимгул Аринова эса планга қўшимча яна 900 сўмлик хизмат кўрсатишга сўз берган.

Ё. УМАРОВ.

СССР ПРОКУРАТУРАСИДА

СССР прокуратурасида прокуратура, Ички ишлар министрлиги, Давлат хавфсизлиги комитети органлари раҳбар ходимларининг кенгаши бўлди.

Арманистон ва Озарбайжон иттифоқдош республикаларида ҳуқуқ-тартиботни, жамоат хавфсизлигини ва социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш масалалари кўриб чиқилди. Маълумки, ана шу регионларда миллатлараро кескинлик вазиятида экстремист, миллатчи ва порахўр унсурлар оммавий тартибсизликлар чиқаришга муваффақ бўлдилар, бу эса қирғин ва уй-жойларни ёқиб юборишга, зўравонлик қилишга ва қон тўкилишига, қочоқлар оқими пайдо бўлишига олиб келди.

КПСС Марказий Комитети ва ҳукумат кўрган изчил тадбирлар, шунингдек, ҳокимият маҳаллий органларининг куч-ғайратлари туфайли вазиятнинг барқарорлашиб бораётганлиги кўзга чалинмоқда. Сўнгги вақтда ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар миллатлараро низони авж олдиришга, тартибсизликлар чиқариш учун гиж-гижлашга, бадният билан миш-мишлар тарқатишга кўпгина уринишларнинг пайини қирқдилар. Жиноятларнинг, жумладан қасддан одам ўлдириш жиноятларининг анчагина қисми очилди. Жиноятчилар қамоққа олинди. 30 дан кўпроқ иш ҳозирнинг ўзидаёқ судга оширилди. Миллий тенглик тўғрисидаги қонуннинг бузилиши хусусидаги фактлар юзасидан тергов қилинмоқда.

Экстремистлар ва ҳаддидан ошиб кетган безори унсурларни тийиб қўйишда меҳнаткашлар тобора активроқ иштирок этмоқдалар.

Шу билан бир қаторда республикалардаги вазият ҳамон мураккаб бўлиб турибди. Ҳали ҳам зўравонлик ва талон-тарож ҳоллрига, қайси миллатга мансублигига қараб, гражданлар ҳуқуқларининг камситилишига, ҳокимият органларига бўйин эгмасликка иғвогарона даъватларга йўл қўйилмоқда. Табиий офат рўй берган районларда ўғрилик ва талон-тарож билан машғул бўлган айрим радди мардумларнинг сурбетлик билан қилган хатти-ҳаракатлари жамоатчиликнинг қаҳр-ғазабини қўзғатмоқда.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари қонунсизлик пайини қирқишда, одамларнинг миллий туйғуларидан ўзларининг ғаразгўйлик мақсадида фойдаланишга интилаётган экстремистларни ва бошқа жиноятчи унсурларни фош этишда баъзан қатъиятсизлик кўрсатмоқдалар. Ана шундай ходимларнинг позицияларига ўткир баҳо берилди, кадрлар масаласида зарур ташкилий хулосалар чиқарилди.

Иғвогарлик билан уюштирилаётган жамоатчиликка қарши хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш ва пайини қирқишда ҳуқуқни муҳофаза этиш органларининг мувофиқлаштирилган иши белгилаб олинди. Миллий низо авж олдирилганлиги, тўғридан-тўғри дағдаға ва чиқиштирмаслик оқибатида қадрдон юртидан чиқиб кетишга мажбур бўлган гражданларнинг шикоятлари ва аризаларига сезгирлик ва диққат билан муносабатда бўлиш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди. Миллий нифоқни авж олдириш, шаҳарлар ва аҳоли пунктларидаги ишлаб чиқаришни ва нормал турмушни издан чиқаришга мўлжалланган, жамоатчиликка қарши қаратилган хатти-ҳаракатлар қилишга одамларни мажбур этадиган ҳар бир фактга юридик йўл билан кескин жавоб бериш асосий вазифалардандир, деб белгиланди. Ғайриқонуний тарзда ишдан бўшатиш ҳамда гражданларнинг Конституциядаги ҳуқуқларини бошқача тарзда бузишга барҳам беришда қонуннинг бутун кучидан фойдаланиш керак. Экстремистчи ва порахўр унсурларнинг жиноятлари ва иғвогарона фаолияти фактлари, улар етказган маънавий ва моддий зиён халқ кўз ўнгида ошкор этилиши ва жамоатчилик буни қоралаши керак.

Озарбайжон ССР ва Арманистон ССРда зарур жамоат тартибини йўлга қўйиш учун амалга оширилаётган барча тадбирлар меҳнат коллективлари билан мустаҳкам ҳамжиҳатликда, социалистик қонунчиликка қатъий риоя қилиш негизида, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ҳар бир ходимининг ўз хизмат бурчини нуқсонсиз бажарилиши учун юксак масъулиятни ҳис этиши негизида рўёбга чиқарилиши кераклиги таъкидланди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети давлат-ҳуқуқ бўлими мудири А. С. Павлов, СССР бош прокурори А. Я. Сухарев, СССР Давлат хавфсизлиги комитети раиси В. А. Крючков, СССР ички ишлар министри В. В. Бакатин иштирок этдилар.

(ТАСС).

Кўнгилли жамият съезди

ҚУРУҚ ГАПДАН—АМАЛИЙ ИШГА

Демократия ва ошкоралик туфайли меҳнаткашларнинг дилларидаги гаплар тилларга чиқаяпти. Бу ишимиздаги камчиликларни рўй-рост очиб ташлашда, қайта қуришга тўсқинлик қилаётган иллатларни бартараф этишда муҳим аҳамиятга эга бўлаяпти.

Бунга автомотоҳаваскорлар республика кўнгилли жамиятининг IV съезди ҳам яққол мисол. Анжуман ошкоралик, ўз-ўзини танқид руҳида ўтди. Унда марказий кенгаш номидан ҳисоб берган республика жамияти кенгаши раисининг ўринбосари Т. Абдулҳақов жамият фаолиятидаги камчиликлар ҳақида гапирди.

— Ҳаммамизга маълумки, Москва шаҳри ва иттифоқдош республикаларда камёб эҳтиёт қисмлар, аккумулятор батареялари тақсимлаш жамият кенгашлари орқали ҳал этилади. Машина турадиган жойлар ҳам шулар ихтиёрида, — деди нотиқ ўз сўзида. — Бизда эса кераклн қисмлар маиший хизмат кўрсатиш корхонасига ўтказиб юборилган. Қисқаси жамият аъзоларига берадиган ҳеч нарса йўқ. Аъзолик бадалини олиб нафи тегмайдиган ташкилотнинг кимга кераги бор? Шу боисдан 1988 йилнинг ўзида аъзолар сони 9.980 кишига камайди. Бундан ташқари жамиятга қарашли мактабларимиз муддатини аллақачон ўтаб бўлган 123 та машинадан ҳамон фойдаланишаётганини қандай баҳолаш керак? Биз эса келишувчилик қилиб келаяпмиз. Жамият бирорта янги машинага эга эмас. Шундай шароитда ўқиган ҳайдовчида тузукроқ малака бўлиши мумкинми? Йўл ҳаракати қоидаларининг бузилиши, автоаварияларнинг кўпайишига шу ҳол ҳам сабаб бўлмаётганмикин?

Шу йилнинг 7 июлида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети республика Автомобиль ва йўл хўжалиги министрлиги зиммасига жамиятга 30 та енгил автомашина ўтказиш вазифасини юклади. Министрлик эса ҳисобдан чиқарилган 30 та «Москвич»ни комиссион магазин орқали ўтказиш тўғрисида буйруқ берди. Биз ҳатто эски машиналарни нақд пулга сотиб олиш имкониятига эга эмасмиз.

Марказий кенгаш қуруқ кўрсатма бериш, номигагина текширишдан нарига ўтмайди. Бизга бундан кўра, амалий ёрдам керак. Область кенгаши эса бирон-бир нарсани ҳал этолмайди. Тўғри, уларга мурожаат этганимизда ширин-ширин ваъда беришади. Масала ижобий ҳал этилади, дейишади. Шаҳримизга етиб келгач «рухсат этилмайди», «мақсадга мувофиқ эмас» деган маънода жавоб хати оламиз, — деди музокарада сўзга чиққан Фарғона область автомотоҳаваскорлар кўнгилли жамиятининг бош бухгалтери Л. Каретникова.

— Жамият фаолиятида амалий ишдан кўра гап кўп, — деди Сурхондарё область автомотоҳаваскорлар кўнгилли жамияти кенгашининг раиси А. Бозорбоев. — Ташкилий-оммавий ишлар у ёқда турсин, ҳатто аъзолик бадалларини йиғишни ҳам тартибга сололмаяпмиз. Жойлардаги жамият раҳбарларининг куни пул тўплаш билан ўтмоқда. Афсуски, бу ишни ҳам давлат автоинспекцияси ходимларининг ёрдамисиз эплай олмаяпмиз.

Қорақалпоғистон АССР республика жамияти кенгашининг раиси Ю. Примбетов, Наманган шаҳридаги 48-автомактаб ўқитувчиси С. Волков, республика автомотоҳаваскорлар кўнгилли жамияти марказий кенгаши раисининг ўринбосари В. Артемьев, Тошкент область жамияти кенгашининг раиси М. Римарев ва бошқалар ўз сўзларида жамият фаолиятидаги камчиликларни ҳаққоний кўрсатиб, ишни кескин яхшилаш юзасидан фикр-мулоҳаза билдирдилар.

З. ОРИПОВ.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

НАЛЬЧИК. Махсус республика мактабининг биринчи машғулотида пудрат, ижара ва тўла хўжалик шароитида ишлаб чиқариш муносабатларини қай тариқа моҳирона ва самарали йўлга қўйиш тўғрисида фикрлашиб олинди. Бу ерда қишлоқдаги ижара коллективлари, ишлаб чиқариш кооперативларининг раҳбарлари шуғулланмоқдалар. Улар колхоз ва совхозларнинг мутахассислари билан биргаликда хўжалик юритиш практикасинигина эмас, шу билан бирга янги шароитда тежамли ишлаш принципларини ҳам ўрганадилар. Шу нарса сир эмаски, тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтиш ҳамма жойда ҳам амалий жиҳатдан кутилган натижалар бермаяпти. Қишлоқдаги эскича ишлаб чиқариш муносабатлари бунга сабаб бўлмоқда. Шунинг учун ҳам иқтисодий умумий таълим Кабарда-Балкария агросаноат комплекси барча бўлинмаларининг хўжалик юритиш янги методларига ўтишида асосий шарт бўлиб қолди.

●

ВИЛЬНЮС. Литва Журналистлар союзи қошида экология комиссияси тузилди. Республикадаги энг катта дарё Неманнинг келажаги комиссиянинг диққат марказида бўлади. Кейинги вақтларда бу дарёнинг экология ҳолати жамоатчиликни жиддий ташвишлантирмоқда. Журналистлар Каунасда тозалаш иншоотлари қурилишини оталиққа олдилар, ёшларнинг экология клублари фаолиятини ёритиб бормоқдалар.

●

ЛЕНИНГРАД. Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, Ленинград пионерлар саройи ашула ва рақс ансамблининг ёш ҳаваскор артистлари концертдан тушган маблағни Арманистон болаларига юбордилар. Саройда ташкил этилган ёрдам штаби болалар тайёрлаган совға буюмлари ва ўйинчоқларнинг ярмаркасини ўтказди. Ундан тушган маблағ ҳам табиий офатдан азият чекканларга юборилди. Мактаб ўқувчилари арманистонлик тенгқурлари учун жун пайпоқлар, қалпоқчалар, қўлқопчалар тўқишмоқда. Пионер ва комсомол активларининг «Зеркальний» лагерида улар мактаб каникули кунларида арманистонлик ўқувчиларни қабул қилишга ҳозирлик кўрмоқдалар.

●

КРЕТИНГА. (Литва ССР). Кретинга қурилиш конструкциялари экспериментал заводи бетон плиталари ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бу плиталар ётқизилган йўлкалар ва майдонлар жозибали кўринади. Республика коммунал хўжалиги министрлигининг Вилньюсдаги «Ремонт» ишлаб чиқариш бирлашмаси ёрдамида маҳаллий новаторлар бунёд этган ускуналар билан жиҳозланган янги участкада турли шаклдаги бетон плиталар тайёрланмоқда.

●

ЧЕРНОГОРСК. (Хакасия автоном области). Хакасиянинг Черногорск шаҳри чеккасида завод ишчиларининг ўзига хос қишлоғи пайдо бўлди. Бу ердаги чиройли ва шинам коттежларни уларнинг эгалари — автомобиль ремонти корхонасининг ишчилари ўз қўллари билан қуриб олишди. Бу ерда уй-жой муаммосини ҳал этишда якка тартибдаги қурилишдан ҳам фаол фойдаланмоқдалар. Завод якка тартибда уй-жой қурилишини рағбатлантиради. Уй-жой қуриб олишни хоҳлаганларга узоқ муддатли қарз беради, лойиҳалар, қурилиш материаллари, техника ва транспорт билан таъминлайди, водопровод, канализация ва иссиқлик системасини бунёд этишдаги барча харажатларни ўз зиммасига олади.

●

ВИТЕБСК. Янги йил арафасида Витебск тўқимачилари Ватанимизда тайёрланган гиламларнинг бой коллекциясига эга бўлдилар. Бу ерда гилам хиллари бўйича Бутуниттифоқ бадиий кенгаши бўлди. Кенгаш келаси мавсумда алоҳида модали маҳсулотлар ишлаб чиқаришни жадаллаштириш программасини тасдиқлади, тармоқни ривожлантиришнинг истиқболли йўналишларини белгилаб берди. Қарийб йигирмага яқин корхоналар ижодий мусобақада қатнашдилар. Унда ҳозирги кенгаш мезбонлари ғолиб чиқишди. Витебсклик ижодкорлар экспертларга жуда қизиқарли андозаларни тақдим этишди. Бундан ташқари бадиий жиҳатдан мукаммал бўлган Витебск гиламлари аъло сифати билан мунтазам равишда ажралиб туради, уларга харидорларнинг эҳтиёжи катта.

●

ЧЕЛЯБИНСК. Шаҳарнинг «Урал» кинотеатри фойесида одатдан ташқари кўргазма очилди. Унга сталинизм йилларида репрессия қилинган оилалар архивларидан олинган ҳужжатлар ҳамда фотосуратлар, даҳшатли қамоқхоналардан қайтиб келмаган кишиларнинг хатлари қўйилган. Мазкур кўргазма «Соловецкая ҳокимияти» бадиий публицистик фильми Бутуниттифоқ экранларида биринчи марта намойиш этилаётган кунларга тўғри келди. Кўргазмада Челябинск шаҳрида бунёд этиладиган хотира ёдгорлигига маблағ йиғилмоқда.

(ТАСС).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА ТУРКМАН ОРОЛЧАСИ

Тўрткўл районидаги Горький номли совхоз Қорақалпоғистондаги бошқа хўжаликларга кўп жиҳатдан ўхшайди. Ҳозир деҳқонлар бу ерда мавсумни муваффақиятли якунлаб, келаси йил ҳосилига пухта замин яратмоқдалар. Лекин хўжаликларнинг бир-биридан фарқ қиладиган томонлари ҳам бор. Бу айниқса турмуш шароитларида, маданий анъаналарда кўринади. Гап шундаки, совхозда асосан туркманлар яшаб, меҳнат қилишмоқда.

Хўш, туркманлар бу ерга қандай қилиб келиб қолишган? Бу хусусда илмий изланишларга ва халқ афсоналарига асосланган кўплаб тахминлар бор. Афсоналарнинг бирига кўра, 150 йил муқаддам ҳозирги Қизиларвот области территориясида яшаган бир неча туркман қабилалари ўзларига ер ажратиб беришни илтимос қилиб, Хива хонига мурожаат этганлар.

Айёр вазирлар хонга уларнинг бу илтимосини қондиришни, лекин Амударёнинг чап соҳилидаги энг узоқ ерларга кўчиришни маслаҳат беришади. Улар туркманлар қум саҳросини ўзлаштираверишсин, дейишган эди.

Хон уларнинг гапига кириб Дулдулдан Қоратоғгача бўлган барча суғориш каналларининг энг қуйи оқимидан ер ажратиб беради. Ерни бўлиб бериб ҳокимлик қилишга ўрганиб қолган хон бу ерларга фақат беш-етти оилани жойлаштиради. У туркман оилалари бир жойда тўпланиб қолмаслиги учун шундай қилган эди.

Бироқ шундай бўлдики, туркманларнинг анча қисми Калтаминор канали қуйи оқимига кўчиб келди. Ҳозир бу ерларда, Максим Горький номли совхозда, бир неча қўшни колхозларда уларнинг кўпдан-кўп авлодлари истиқомат қилишмоқда. Улар бир-бирлари билангина эмас, мамлакатимизнинг шу районда яшаётган кўпдан-кўп миллатлари вакиллари билан ҳам тинч ва тотув ҳаёт кечиришмоқда.

Маҳаллий туркманлар ўзларининг аждодларидан қолган анъаналарни муқаддас биладилар, миллий урф-одатлар ва расм-русумларини, турмуш тарзи ҳамда маданиятларини сақлаб келмоқдалар. Бу ерда истиқомат қилаётганларнинг ҳаммаси уч тилда — туркман, ўзбек (бу ерларда ўзбек тилини қорақалпоқча талаффуз қиладилар) ва рус тилларида гаплашишади. Туркман безаклари туширилган гиламлар қўлда тўқилади. Хотин-қизлар эса миллий кийимларни тикишда ўзларининг зўр маҳоратларини кўрсатишади. Кўпчилик туркман музика асбобларини яхши чалади — хўжаликда бадиий ҳаваскорлик кенг ривожланган ва уларнинг концертлари доимо лиқ тўла залларда ўтади.

Максим Горький номли совхоз мустаҳкам, ўзига тўқ ва фаровон хўжалик ҳисобланади. Бу ерда пахта, беда, маккажўхори, сабзавот, картошка, шоли ва бошқа экинлар экишади. Боғлар, яйловлар ҳам бор. Чорвачилик билан шуғулланишади. Давлатга гўшт, сут ва тухум сотиш йиллик планлари муддатидан илгари бажарилди.

Оила пудратининг жорий этилиши хўжаликни муваффақиятли бошқаришга кўмаклашмоқда. 88 оила пудрат асосида ишламоқда. Шулардан 58 оила пахтачилик билан шуғулланади. 14 бригада ва 11 звено ҳам пудрат усулида фаолият кўрсатмоқда.

Ўзаро ҳисоб-китобнинг чек системаси қўлланилган. Коллективнинг барча аъзолари маҳсулот бирлигини ишлаб чиқаришга кетадиган сарф-харажатларнинг доимий камайишидан манфаатдор, чунки шундай қилинса, иш ҳақи ортади. Ҳозир, масалан, ҳар бир ишчи ойига камида 160 сўм маош олади. Кимнинг кўп, кимнинг камроқ иш ҳақи олиши унинг меҳнатдаги иштирокига боғлиқ эканлиги табиийдир.

Бинобарин, бу ерда ҳам ўзига хос муаммолар бор. Ана шундай ўткир муаммоларнинг бири аҳолини, айниқса хотин-қизлар ҳамда ёшларни ишга жойлаштириш муаммосидир. Совхозда 6 мингга яқин киши яшайди. 970 киши хўжаликда турли ишларда банд, кўпчилик хўжаликдан ташқарида меҳнат қилади. Хўш, бу ерда нима учун халқ ҳунармандчилигини ташкил этиш мумкин эмас? Ҳолбуки, бундай кичик корхоналар туркманларнинг миллий гиламлари, полослари, аҳоли учун бошқа молларни ишлаб чиқариши мумкин.

Туркман тилида ўқитиладиган маҳаллий мактаблар учун ўқитувчи кадрлар тайёрлаш масаласи ҳам ечилиши зарур. Хўжаликда иккита мактаб бор. Уларда Нукус, Бухоро, Тошкент, Урганч, Ашхобод, Тошовуз, Чоржўй ва ҳатто Қозон, Свердловск, бошқа шаҳарлардаги олий ўқув юртларида тайёргарликдан ўтган мутахассислар ўқитувчилик қилишмоқда. Лекин Нукус давлат университетида туркман мактаблари учун муаллимлар тайёрлайдиган бўлим очиш анча самарали бўлур эди. Чунки у ерда рус, қозоқ, ўзбек ва қорақалпоқ тиллари ўқитиладиган худди шундай бўлимлар бор.

Яна бир масала: Тўрткўлда қачонлардир туркман тилида дарс бериладиган педагогика билим юрти бўлар эди. Кейинчалик уни Хўжайлига кўчириб юборишди, туркман бўлимини тугатишди. Беруний шаҳрида пайдо бўлган педагогика билим юрти структурасига ҳам туркман бўлимини киритишмади. Ана шу ҳаммага кўриниб турган хато Тўрткўл район партия конференциясида айтиб ўтилди.

Туркманистондан юборилаётган дарсликлар етишмайди. Қорақалпоғистон китоб савдоси бошқармаси автоном республиканинг барча районларидаги туркман тилида ўқитиладиган мактабларни дарсликлар билан таъминлашни ўз қўлига олиши зарурлиги кўриниб турибди.

Маҳаллий аҳоли туркман тилида телевидение ва радиоэшиттиришлари уюштиришни таклиф этмоқда, бу ерга Туркманистондан маданият, адабиёт ва санъат арбоблари тез-тез келиб туришса, деб илтимос қилмоқда.

Қорақалпоғистон билан Туркманистон савдо корхоналарининг ҳам ҳамкорлиги мустаҳкамроқ бўлиши лозим. Магазинларда миллий туркман товарлари — кийим-кечаклар, кўйлаклар, пўстинлар, хотин-қизларнинг пальтолари, чопонлар, музика асбоблари ва шунга ўхшаш бошқа маҳсулотлар етишмаётганлиги аён.

Туркманларнинг кўпчилиги Ашхобод билан яқин алоқада, лекин у ерга бориб келиш жуда қийин. Ҳолбуки, бир вақтлар ҳаво йўли Тўрткўлни Ашхобод билан боғлаб турар эди. Эҳтимол, ана шу ҳаво йўлини қайта тиклаш тўғрисида ўйлаб кўрилса бўлар?...

И. АЛИМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ҚАЙТА ҚУРИШ ҚИРРАЛАРИ

ЯНГИЛИК ЎЗИНИ ОҚЛАМОҚДА

Андижон областидаги Фрунзе номли совхозда олиб борилган ишлар ўз натижасини берди: кейинги йилда хўжаликка юздан ортиқ одам қайтиб келди. Улар бир неча йил муқаддам ўз ишини ўнглаб ололмай қолган совхоздан теварак-атрофдаги заводларга кетиб қолишган эди.

Совхоз меҳнаткашларининг ўзлари учун бу кутилмаган воқеа бўлмади. Зотан яқин-яқингача зарар кўриб ишлаётган хўжалик кейинги йилларда дадил қадам боса бошлади, ўзининг иқтисодий аҳволини мустаҳкамлашга киришди. Бу шунчаки сўз эмас — бу сўзлар конкрет рақамлар, кўриниб турган ютуқлар, ишлаётган одамларнинг кайфияти билан мустаҳкамланган.

Хўжалик кўп йиллик тангликдан чиқиб олишида асосан нималар ёрдам берди, унинг илғорлар сафидан ўрин олишнинг сири нимада?

— Тўғрисини айтиб қўя қолай, — дейди совхоз директори Маҳмуд Олимжонов, — ҳеч қандай сир йўқ ва уни қидириб ўтириш ҳам керак эмас. Бизда умуман одатдан ташқари ҳеч қандай иш қилинмади. Хўжалик юритишнинг иқтисодий усулларига, тажриба ва одамларнинг ишга ижодий муносабатда бўлишларига таянганлигимиз муваффақиятларимизнинг гарови бўлди.

Директор ишдаги муваффақиятларнинг асосини тўғри таърифлади, фақат бир нарсани, ўзини ҳар ёққа урмасдан аниқ ҳисоб-китоб асосида иш олиб борилганлигини қўшимча қилмоқчимиз. Бу бирор ишни амалга оширишдан олдин етти ўлчаб бир кес, деган маънони билдиради.

Мазкур омиллар таъсирини тўғри тушуниш ва баҳолаш учун 1981 йилга назар ташлаш лозим. Ўшанда совхоз уруғчилик билан шуғулланарди. Худди ўша пайтларда зиён беш-олти марта камайган эди.

Хўжалик орадан икки йил ўтиши билан дастлабки фойда олди. У қарийб 80 минг сўмни ташкил этди. Одамлар яхши пул ишлаш мумкинлигини, ҳатто 15 йилдан бери зарар кўриб келинган картошкачилик билан шуғулланганда ҳам яхши пул ишлаш мумкинлигини тушуниб етишди. Совхозда картошкадан воз кечишни ҳаёлларига ҳам келтиришмаяпти. «Республикамизда картошка етишмай турган бир вақтда бундай қилиш мумкин эмас, биз эса ҳозир 4 минг тоннадан ортиқ картошка етиштираяпмиз», — дейишмоқда совхозда.

Картошкадан келадиган зиён жуда камайганлигини айтиб ўтиш ўринли бўлур эди. Сўнгги йилларда совхозда унинг ҳосилдорлигини анча кўтаришга муваффақ бўлинди, уруғликни ва бошқа маҳсулотларни қандай сақлаш кераклиги ўрганиб олинди. Бунинг учун ўтган йили 2 минг тонна маҳсулот сиғадиган холодильник қуришди, минг тонна сиғимли иккита эски омборни янгилашди. Эндиликда яна илгарилаб кетишди: яқинда биринчи марта қишки картошка экдилар. Демак, март ойидаёқ юқори нархларда картошка сотиш мумкин бўлади, кузга бориб эса, шу ернинг ўзидан иккинчи ҳосил олинади.

Бу ишга ижодий ёндашишга ёрқин мисол бўла олади. Бошқа мисоллар ҳам бор. Масалан, оилавий пудратни жорий этишни олайлик. Уни совхозда 70-йиллар охирларида иш юритишнинг шу усули ҳақида фикр юритиш ҳам ман этилган вақтлардаёқ жорий эта бошлаган эдилар.

— Бизнинг бошқа иложимиз йўқ эди,—дейди партком секретари Холматжон Дадабоев. У кўп йиллар давомида бош экономист бўлиб ишлаган. — Одамларни қизиқтириш лозим эди. Ерларимизнинг тўртдан бир қисми тоғ ён бағридаги, Тошоҳур массивида эди. У ерда меҳнатни фақат шундай усулда ташкил қилиш мумкин эди. Мавсум у ерда март ойида бошланади. Одамлар кеч кузда қайтадилар. Улар даланинг ўзида, чайлаларда яшайдилар. Ҳар куни қишлоққа тушишнинг иложи йўқ. Шунинг учун ҳам оилавий принцип асосида коллективлар тузган эдик.

Янгилик ўзини оқлади. Маҳсулот кўпайди, унинг сифати яхшиланди, авайлаб асрайдиган бўлдик, айни вақтда иш ҳақи ҳам кўпайди.

Энди меҳнатни ташкил этишнинг бу принципи совхоз боғдорчилигида асосий йўналиш бўлиб қолди. Қачон ижара пудратига ўтасиз, деган саволимизга шундай жавоб бўлди:

— Ҳозирча шошилмаймиз, деди боғбонлар бригадири Муқимжон Сиддиқов, — бу янги иш, уни изчил ўрганиб, яхши тушуниб олиш керак. Район агросаноат бирлашмасида эса ҳамма саволларимизга жавоб бериша олишмаяпти. Шундай бўлгач, ҳозирча эски усулда ишлаб турганимиз маъқул. Бунинг устига натижалар ҳам яхши — хўжалик мева ҳосилидан катта даромад олмоқда.

Яқин йилларда боғлардан олинадиган фойда кескин кўпайишини ҳам айтиб ўтишни хоҳлардик. Чунки 510 гектардаги боғларнинг 75 гектаригина ҳосил бермоқда, холос. Қолган кўчатлар ҳали ёш, улар кўп йиллар мобайнида сабзавот етиштирилган майдонларга экилган. Яқин орада ёнғоқ ва олхўри, гилос ва ўрикдан дастлабки ҳосилни оламиз. Бу кўчатлар анча йиллардан бери мева бераётган олма, шафтоли, узум ва бодом дарахтлари ёнига қўшилади.

Хўжалик чорвадорлари эса янада дадилроқ ҳаракат қила бошладилар: саккиз нафар сут соғувчи янги йилдан бошлаб молхонани ижарага олади. Бу ишга ҳам тўсатдан қўл урганлари йўқ. Бошқа хўжаликлардаги ижарачилар ҳузурида бир неча бор бўлишди, уларнинг тажрибасини ўрганишди. Ўз имкониятларини чамалаб кўришди. Ферма кейинги йилларда тез ривожланмоқда, икки йилдан бери фойда бермоқда. Бунинг учун ўз вақтида кўп ишлашга тўғри келди.

— Энг аввало молларнинг наслини яхшиладик, — дейди бош зоотехник Тўғол Абдурасулов. — Швиц наслидаги сигирларни сотиб олиб, уларни маҳаллий моллар билан чатиштирдик. Барча бўлинмаларда пудрат усулини қўлладик, озуқа тайёрлашни йўлга қўйдик. Натижада бундан бир ой илгариёқ давлатга гўшт ва сут топшириш вазифасини бажардик.

Олинаётган фойда ферма базасини мустаҳкамлашга, меҳнат шароитларини яхшилашга имкон берди. Озуқа тайёрлаш тўла механизациялаштирилди. Молхоналар ремонт қилинди, ҳозир «Чорвадорлар уйи» қурилиши ҳам ниҳоясига етказилмоқда. Унда дам олиш хоналари, гигиена бурчаги ва душхоналар бўлади.

Хўжаликдаги асосий тармоқ — уруғчиликда ҳам анча фойдали тажриба тўпланди. Тармоқ совхоз даромадининг 40 процентини беради. Лекин умумий ишлаб чиқаришда унинг ҳиссаси атиги 23 процентни ташкил этади. Янги мавсумда бу ерда ҳам дастлабки ижара коллективлари ишлай бошлайди. Бошқалар ҳам уларнинг тажрибаси асосида ўз истиқболларини белгилаб оладилар. Совхозда «етти ўлчаб бир кес» принципига содиқ бўлиб қолишмоқда.

Совхозда олти хил сабзавот экини етиштириш учун уруғлик тайёрланади. Бу йилги мавсумда хўжаликда барча кўрсаткичлар бўйича топшириқлар анча ошириб бажарилди. Жуда яхши патиссон уруғи ҳам олинди.

Бинобарин, деҳқонлар ҳал қиладиган муаммолар ҳам етиб ортади. Сабзи уруғи ҳосили деярли нобуд бўлди. Бу 200 минг сўмликдан кўпроқ зарар демакдир. Гап шундаки, далалар ўз вақтида бегона ўтлардан тозаланмади. Шундай қилиб, иккинчи сорт уруғлиги етиштирилди, лекин истеъмолчилар уни олишдан бош тортишаяпти. Хўжалик тоғ бағри участкаларига ишлов беришда ҳам жуда катта сарф-ҳаражат қилмоқда. Ёғин-сочинли кунларда у ерга техника қандай қилиб чиқишини тасаввур қилиш қийин. Лекин ҳисоб-китоблар бор, бу ҳисоб-китобларга кўра техника тоғ ён бағирларига кўтарилаётганда ёнилғи сарфи анча кўпаяди. Лекин бу ерлардан воз кечиб бўлмайди — бошқаси йўқ. Шу сабабли бошқача йўл тутилди. Йўлларни яхшилашга қарор қилинди. Катта посёлка қурилиши лойиҳаси тузилмоқда. У ерда коттежлар бўлади, газ олиб борилади, болалар боғчаси қурилади. Ўшанда одамлар ҳам у ерга интиладиган бўладилар.

1988 йилда миллион сўмдан кўпроқ фойда олиш мўлжалланмоқда. Бунинг аҳамияти катта, албатта. Лекин бу йил — совхоз тўла хўжалик ҳисоби ҳамда ўзини ўзи пул билан таъминлаш усулига тўла ўтган дастлабки йилда унинг аҳамияти икки баравар ортади. Энди совхознинг ҳеч қандай қарзи йўқ. Мактаб ва болалар боғчаларини ўз ҳисобларидан қуриб, техника базасини ўз ҳисобларидан мустаҳкамлашмоқда. Бу эса совхоз ишчиларини янада илҳомлантирмоқда, фидокорона меҳнат қилишга чорламоқда. «Демак мустақил ишлаб, яшай олишимиз мумкин экан», дейишмоқда улар.

Аслини олганда, улар кўп нарсани эндигина ўрганишаяпти: муваффақиятлар ҳам, муваффақиятсизликлар ҳам бўлиши мумкин. Зотан, бу ерда ҳақиқий қайта қуриш эндигина бошланаяпти.

Фрунзе номли совхоз каби хўжаликлар юзлаб топилади. Унинг директори бу ерда ҳеч қандай сир йўқ, деганида ҳақли эди. Шунинг учун ҳам улар тўплаган тажриба ниҳоятда қимматлидир.

А. БЕЗВЕРХОВ.

Янгиер районидаги «Мирзачўл» совхозида боғлар кенгайтирилаётир. Лапас Ҳайдаров бошлиқ бригада аъзолари 12 гектар майдонга мевали дарахтлар ва ток кўчатлари ўтқазишмоқда.

СУРАТДА: бош агроном Нурмуҳаммад Рўзанов ва боғбон Яшар Аблязимов ток кўчатларини кўздан кечиришаяпти.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотоси.

Журналнинг янги сони

БОСМАДАН ЧИҚДИ

«Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» журналининг декабрь сони «Пахтамиз толаси сифати хусусида» сарлавҳали мақола билан очилади. Унда таъкидланишича, республикамизда етиштирилган оқ олтин толаси пишиқлиги билан доимо юқори баҳоланган. «Ф-108» навининг толасини эса бутун дунё биларди. Лекин кейинги йилларда совет пахтасининг мавқеи ўз тўқимачилик корхоналаримизда бўлгани сингари чет мамлакатларда ҳам бирмунча пасайди. Мақолада тола сифати ёмонлашганлигининг сабаблари таҳлил қилиниб, йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш, ўзбек пахтасининг илгариги шуҳратини тиклаш юзасидан қатор таклифлар киритилган.

«Республика пахтачилигида қайта қуришни, — деб ёзади Зайцев номидаги Бутуниттифоқ ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий тадқиқот институтининг лаборатория мудири М. Иксанов «Навларга — комплекс характеристика» мақоласида, — пахтакорлар, хом ашёни қайта ишловчилар тушунчасини ўзгартиришдан бошлаш керак. Улар хўжалик ҳисоби ва ўз харажатларини ўзи қоплаш шароитида ишлаётган тўқимачилик саноати билан муносабатни янгича асосда йўлга қўйишлари, бунда ўз вазифаларини чуқур ҳис этишлари лозим. Акс ҳолда пахта толасига талабгор бўлмиш тўқимачи бозордан сифати ва баҳоси ўзини қониқтирадиган хом ашё харид қилиши мумкин». Мақолада етиштириладиган пахта ва тайёрланажак толанинг сорти, миқдори ва сифати хусусида гап боради.

«Пахтачилик» ва «Деҳқончилик» бўлимларида ўсимликнинг ривожланишига, умуман ҳосилдорликни оширишга ижобий таъсир кўрсатувчи самарали стимуляторлар, микроэлементлар, микроўғитларга доир мақолалар ҳам эълон қилинган.

Чорвачилик ходимлари колхоз ва совхозлар фермаларининг, шунингдек ижара пудратига ўтиб ишлаётган коллективларнинг тажрибалари кенг ёритилган қатор мақолалар билан танишишлари мумкин. Улар орасида «Яхши мадад», «Фермада ижара пудрати», «Илғор технологиялар» ва бошқа мақолалар бор.

Бугунги кунда дала ва фермаларнинг меҳнаткашлари мамлакатимизда кооператив ҳаракатига катта қизиқиш билан қарамоқдалар. Бу ўз-ўзидан тушунарли, чунки кооперация тўғрисидаги ленинча таълимотни ҳаётга татбиқ этишнинг дастлабки босқичидаёқ қувонарли натижаларга эришилди. Афсуски, баъзи сабабларга кўра унинг афзалликларини янада кенг намоён этишга имкон бўлмаётир. З. Собирова «Кооперациялашнинг ривожланиш босқичлари» мақоласида ана шу сабаблар, қишлоқларда социализмни ривожлантириш йўлидаги тўсиқлар ҳақида ҳикоя қилади.

Агросаноат комплексида ишлаб чиқаришни меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг янги усулларига ўтказиш муносабати билан кейинги пайтларда экономика муаммоларига қизиқиш анча кучайди. Журнал ўқувчиларнинг ана шу талаб-эҳтиёжларини қондиришга ҳаракат қилмоқда. «Экономика ва ишлаб чиқаришни ташкил этиш» бўлимида «Интенсивлашнинг муҳим омили», «Меҳнат ресурсларидан фойдаланиш йўллари», «Хўжалик ҳисоби: муаммоларни ҳал қилиш йўли» сингари мақолалар билан танишиш мумкин.

Журналнинг ушбу сонидан бошлаб иқтисодий таълим системаси тингловчиларига ёрдам тариқасида «Колхоз ва совхозларнинг меҳнат коллективларида хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи бошқариш» курси бўйича маслаҳатлар берилмоқда.

Саломатлик посбонлари

МЕҲРУ ШАФҚАТ

«Меҳру шафқат, мурувват соҳиблари ҳақида сўз кетди дегунча кўз олдимда уларнинг сиймолари жонланади. Шифобахш, мўъжизакор қўллари билан қанчадан-қанча хонадонларнинг ғам-ташвишини бартараф этганликлари, ўзгалар қувончига ҳамнафас бўлганликларини ўйлайман. Суюкли набирамизнинг ҳаётини сақлаб қолган саломатлик посбонларини бағримга босиб, кўзимга тўтиё қилгим келади. Тамомила умидимиз узилган бир пайтда Лёвани ажал чангалидан қутқарган Тошкентдаги 2-болалар юқумли касалликлар шифохонасининг врачлари Л. М. Шульман ва О. В. Гроссманларга матбуот орқали чуқур эҳтиромимни билдирсанглар...

Газетанинг доимий ўқувчиси Ю. Мурадян, юридик фанлар кандидати». .

— Дарҳақиқат, болакайнинг аҳволи бирмунча мураккаб эди, — дея ҳикоя қилади Леонид Моисеевич муддаомизни англагач. — Бироқ бизда — махсус ташкил этилган реанимация бўлимида малакали, зудлик билан тиббий ёрдам кўрсатиш учун барча шарт-шароит мавжуд. Замонавий медицина ускуналари, неча ўн йиллик тажрибага эга бўлган мутахассис врачлар ёрдамида олиб борган бир кечаю бир кундузлик курашимиз бесамар кетмади. Деярли беҳуш ҳолда келтирилган ёш бемор икки ҳафтадан сўнг тамомила соғайиб чиқиб кетди.

Газетхоннинг самимий миннатдорчилик туйғулари билан йўғрилган сатрларидан бошланган учрашув касалхонадаги тиббий ёрдам кўрсатишнинг аҳволи, муолажанинг янги-янги воситалари ҳақидаги суҳбатга уланиб кетди. 250 нафардан зиёд шифокорлар хизмат қиладиган мазкур даволаш масканида ҳар йили Тошкент шаҳри ва пойтахт областининг қишлоқ районларидан уч ярим — тўрт минг нафар ўғил-қиз даволанади. Болалар ўртасида тарқалган юқумли касалликларнинг олдини олиш, тадқиқ қилишда касалхона қошидаги Ўрта Осиё медицина педиатрия институти болалар юқумли касалликлари кафедраси билан ҳамкорлик яхши натижа бераяпти. Леонид Моисеевич Шульман ва Ольга Викторовна Гроссман сингари малакали ходимларнинг ҳаракатлари билан реанимация бўлимига оғир аҳволда келтирилган беморларнинг деярли ҳаммаси ҳаётга қайтарилмоқда.

Тажрибали врачлар, шафқат ҳамширалари беморларнинг тез муддатларда тамомила соғайиб кетишлари учун бутун малакалари, тажрибалари, қалб қўрларини, меҳрларини аямайдилар. Зуҳра Қудратова, Маргарита Герасимова, Гулчеҳра Яминова сингари шифокорлар шаънига айтилаётган миннатдорчилик ва эҳтиром сўзларининг ҳисоби йўқ. Касалхона «Таклиф ва мулоҳаза» дафтарига И. Хушвақтов, М. Маъмиров, М. Тен, З. Эргашева ва Д. Музаффаровлар саломатлик посбонлари шаънига дил сўзларини битганлар.

Ҳозир мазкур даволаш муассасасига бир неча йил қадрдон коллективида медицина ҳамшираси, бўлим мудираси бўлиб ишлаган ёш мутахассис Я. С. Ҳакимова раҳбарлик қилмоқда. Касалхона коллективи ташаббускор бош врач раҳнамолигида врачлар малакасини ошириб, даволаш ишларига фаннинг энг сўнгги ютуқларини жорий этмоқда, беморларга хизмат кўрсатиш маданиятини юксалтирмоқда. Жумладан, 1988 йил давомида бир неча минг сўмлик қурилиш, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари бажарилди.

— Малакали медицина хизматини йўлга қўйиш учун ҳали бирқанча муаммоларни ҳал этишимиз лозим, — дейди Яйра Сатторовна. — Шаҳар бўйича бўлганидек ўринлар сони тақчиллиги бизда ҳам мавжуд. Жумладан, юқумли касалликлар билан оғриганларни кўпи билан икки кишилик хоналарда даволаган маъқул. Бироқ жой етишмаслиги туфайли касалхонамизда ҳар бир хонада уч-тўрт беморни жойлаштиришга мажбурмиз.

...Шифокорлар билан суҳбатимиз кутилмаганда узилди. Касалхонага келтирилган икки ярим яшар боланинг ҳаёти хавф остида эканлиги, зудлик билан ёрдам кўрсатиш лозимлигини хабар қилишди. Устоз ва шогирд — Л. Шульман ва О. Гроссманларнинг чеҳрасига дарҳол ташвиш қўнди, иккинчи қаватдаги реанимация бўлимига шошилдилар. Яна бир оила мусибатини бартараф қилиш ҳаракати бошланди...

Икки кундан кейин биз гувоҳ бўлган кўнгилсизлик ҳам барҳам топганлигини, Октябрь районида истиқомат қилувчи Валентин Ивановнинг аҳволи бехатар эканлигини телефон орқали билиб, енгил тин олдик.

Б. АҲМЕДОВ.

СУРАТДА: врач ва ҳамширалар (чапдан) М. Бичкова, Л. Хан, О. Гроссман ва Г. Яминова беморга тиббий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотоси.

ЭКОНОМИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ҚЎНИМСИЗЛИККА БАРҲАМ БЕРИЛДИ

«Каракалпакстройматериали» бирлашмасининг оҳак заводида кадрлар қўнимсизлигига барҳам берилди. Бунинг сири жўн: завод бир йилдан бери хўжалик ҳисобида, 1 октябрдан ижара пудратида ишламоқда. Илгари зарар кўриб ишлайдиган ана шу кичик заводга ишчиларни куч билан ҳам жалб қилиб бўлмас эди. Энди эса ҳар бир киши ўз иш жойига тиш-тирноғи билан ёпишиб олган.

Эндигина дастлабки қадам ташлаган бўлса-да, кераксиз штатларни қисқартириш ҳисобига ўртача ойлик иш ҳақи 20 сўм кўпайди. Биргина ғишт чиқариш линиясининг ўзида ҳар бир сменадан 15 процент одам камайди, лекин маҳсулот ишлаб чиқариш деярли бир ярим баравар кўпайди. Айтганча, «ортиқча» ишчиларни бўшатиб юборишмади, узлуксиз график асосида учинчи сменани ташкил этишди. Кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришга, унинг сифатини яхшилашга, ускуналарни тўла қувват билан ишлатишга эришилди.

Ижарачиларга асосий фондлар учун йилига 75 минг сўм тўлашни таклиф этдилар. Ижарачилар эса эскириб қолган ускунани сотишни, ундан тушган пулга эса янгисини харид қилиш ғоясини илгари сурдилар.

Худди шундай қарорга ҳам келишди. Ишнинг кўзини билиб, омилкорлик билан фаолият юритиш ўзини оқлай бошлади.

БОҒБОН ВА ПОЛИЗЧИЛАРГА

Фарғона «Азот» бирлашмаси қоғоз халталарга уч килограммдан солинган карбамиднинг йиллик план ҳисобидаги охирги туркумини савдо тармоқларига жўнатди.

Кимёгарлар йил бошидан буён кичик пакетларга тақсимланган 1200 тонна ўғитни боғбонлар ва полизчиларга етказиб бердилар. Халқ истеъмоли товарлари бўлимидан хабар қилишларича, келаси йил Ўзбекистонда томорқа участкаларининг эгалари пакетларга солинган 2600 тонна карбамидни сотиб олишлари мумкин. Шундан 700 тоннаси боғлар ва полизларда кўклам юмушлари бошланишига етказиб берилади.

КОНКУРС ҒОЛИБЛАРИ

Андижон трикотаж бирлашмасининг бош фабрикасида ўтказилган маҳорат конкурси илғор тажрибани аниқлаш ва уни кенг ёйишга, буюмлар сифатини яхшилашга, меҳнат унумдорлигини оширишга ёрдам берди.

Конкурсда цехлар ва филиаллар конкурсларининг ғолиблари — саккиз нафар ишчи қиз иштирок этди. Қизлар трикотаж кийимларни чаққон тикишда беллашдилар. Бунда иш сифати, тезкорлик, бир йўла бир неча операцияни бажара билиш ҳисобга олинди. Ўз-ўзидан маълумки, битта сифатли буюм тайёрлаш учун кетган вақт пировард натижа сифатида қайд этилди.

Қарийб 88 балл тўплаган Нодия Холматова ҳаммадан ҳам кўпроқ муваффақият қозонди. Ойтожи Абдуллаева ва Мўмина Қосимова (50 ва 36 балл) иккинчи ҳамда учинчи ўринни эгалладилар. Уларнинг учалови ёшлигига қарамай, омилкор мураббия ҳисобланадилар, улар графикдан ярим йил ўзиб меҳнат қилишмоқда. Уларнинг ҳар бири тармоқ ҳунар-техника билим юртини битирган ёшлардан учтадан ва ундан кўпроқ шогирд олишган. (ЎзТАГ).

Хатларни шарҳлаймиз

ҚЎЛГА ҚАЛАМ ОЛГАНДА

Қайта қуриш ва ошкоралик ишда ижобий ўзгаришларга, умумманфаат йўлидаги ғайрат-интилишларга, маънавий янгиланишга катта имконият яратди. Бундай дилқувнар воқеа-ҳодисаларни, янгиликларни газетада ёритиб, кўпчиликни хабардор этиш — жамоатчи ва қишлоқ мухбирлари қўлига қалам ушлатган, бизга мактуб йўллатган эзгу истак. Кейинги пайтларда хатлар оқими анча кўпайди, улар республикамизнинг турли бурчакларидан янги-янги хабарлар келтирмоқда.

Редакция ходимлари ҳар бир мактуб билан синчиклаб танишадилар. Шубҳасиз, уларнинг аксариятидан фойдаланилаяпти. Бу газета саҳифалари ранг-баранг ва ўқимишли бўлишини таъминламоқда. Мана, қўлимизда бир даста хат. Турли районлардан йўлланган бу мактубларда ягона ният — газетхонга нимадир айтиш истаги мужассам.

Бир нечта очерк ва лавҳа серғайрат, меҳнатсевар, ташкилотчи кишилар — ажойиб замондошларимиз тўғрисида. Аммо уларни ёритишнинг иложи бўлмади. Бунга асосий сабаб шуки, жанр талабларига жавоб бермайди. Шулардан бири, яъни иштихонлик **Бекназар Орзиқуловнинг** «Беором қалб» очерки билан атрофлича танишиб чиқайлик. У «Муродобод» колхозининг бригада бошлиғи Зоир Даминов ҳақида. Яхши қаҳрамон танланган: Октябрь революцияси, иккита Ҳурмат орденлари соҳиби, 40 йилдан бери бригадирлик қилаётган киши. У бошлиқ коллектив конференция йилида 132 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан оқ олтин етиштиришни кўзлаган.

Хўш, очерк қандай ёзилган? Бригадир дастлаб сувчилар ишини кузатади, сўнгра механизатор олдига келиб ҳол-аҳвол сўрайди. Кейин мухбир бориб у билан учрашади ва қаҳрамоннинг таърифини келтиради. Мақола (уни бошқача аташни билмадик, чунки очерк ёки лавҳа дейиш қийин) шу воқеалар баёнчилигидан иборат. Унда на бадиийлик, на ўқувчига маъқул бўладиган биронта ташбеҳли гап, на жанр талабига жавоб берувчи бошқа белги учрайди. Аксинча, нуқул сийқа гап-сўзлар, зерикарли диалоглар ишлатилган. Журналистика, хусусан очерк назариясидан яхши хабардор, тажрибали ҳамкасбимиз эса уни «очерк» деб жўнатган.

Бу камчилик бошқа жамоатчи ва қишлоқ мухбирларига ҳам хос. СССР Журналистлар союзининг аъзолари **Н. Тоғаев, Ў. Фозилов, А. Маннопов, С. Исомиддинов,** шунингдек **Ҳ. Арслонов** жўнатган очерк ва лавҳалар ҳақида ҳам шундай фикрни айтиш мумкин. **З. Мирзақулов** «Лавҳа» деб йўллаган «Ер фарзанди» сарлавҳали таржимаи ҳолга ўхшаш мақоланинг адреси, яъни қайси хўжалик ва райондан эканлиги номаълум.

Жойлардаги муаллифларимиз у ёки бу муаммо тўғрисида ёзишаётгани, уларнинг сафи турли касб эгалари ҳисобига кенгаяётгани қувонарли, албатта. Бундай хатлар талайгина. Риштон районидаги «Риштон» совхозининг бригада бошлиғи **Ғ. Қўлдошев,** Қўрғонтепа районидаги Ҳамза номли совхоз ишчиси **Т. Тешабоев,** Ўзбекистон районидаги «Пахтақайнар» колхози аъзоси **А. Султонов** пахтачиликни ривожлантиришдаги таклиф ва мулоҳазаларини, Конимех районидаги «Коммунизм» совхозининг сувчиси **А. Муҳаммадиев** обиҳаётни тежаб ишлатиш борасидаги тажрибаларини, Задарё районидаги Ильич номли совхоздан оилавий звено аъзоси **С. Ғависиддинов** пудрат ва уни қўлланиб ишлаш тўғрисида фикрларини ёзиб юборишган. Уларга чуқур миннатдорчилик билдирган ҳолда шуни таъкидламоқчимиз: мавзуни ҳар томонлама мукаммал очиб беролмаслик, фикрларнинг қуруқлиги, жумлаларда мазмун бўшлиги, яна нимадир етишмаслиги ушбу мақолаларга хос, шунинг учун уларни газетада ёритишнинг иложи йўқ. **Р. Шамсиевнинг** «Деҳқонларнинг асл меҳнатларига ким ачинади?» мақоласида ҳам шундай камчилик бор: фикр изчиллиги, тартиб йўқ, жумлалар пала-партиш, аралаш-қуралаш тузилганки, натижада мақсад мавҳумлашиб қолган. Боғдодлик **Ж. Болтабоев** «Большевик» колхозидан ёзиб юборган мақолада эса рақамлар кўп, пахтакор меҳнати ва тажрибаси хусусида ҳеч нарса дейилмаган.

Олтиариқ район агросаноат бирлашмасининг бош юрист маслаҳатчиси **Р. Мухторов** бизга тез-тез ёзиб туради. Мақолалари газета саҳифаларида ёритилмоқда. Бундай ҳамкорлик редакция ва жамоатчи мухбир учун фойдали, албатта. Бироқ унинг айрим хат-хабарлари талабга жавоб бермаслиги, бинобарин, бундайларни жўнатиш бефойдалигини очиқ айтиш лозим. Масалан, «Колхозчилар учун имтиёзлар» мақоласини олайлик. Унда республика колхозлар кенгаши 1988 йил 17 майда «Колхоз қурилиши ветеранларига колхоз маблағи ҳисобидан шахсий пенсия тайинлаш ва уларнинг нафақасига қўшимча бериш тўғрисида» қабул қилган қарорини шарҳлаган. Ҳолбуки истаган киши зарур бўлган тақдирда бу қарор билан танишиши, ўзини қизиқтирган саволларга жавоб топиши мумкин.

Қишлоқ хўжалиги фанлари кандидати **К. Насриддинов** «Уруғлик чигитни экишга тайёрлашнинг янги усули» мақоласини йўллаган. Муаллиф бу янгиликка СССР Ихтирочилик ва рационализаторлик бюроси томонидан 1230482-номерли авторлик гувоҳномаси берилганлигини таъкидлайди. Эҳтимол, бу усул чиндан ҳам аҳамиятга моликдир, лекин биз у ҳақда тўлиқ маълумот ололмадик. Қўлёзмада ўн бетли мақоланинг атиги бир ярим бети янгилик деб ҳисобланган туксизлантирилган чигитни экишга тайёрлаш жараёни тўғрисида бўлиб, қолгани қуруқ гаплардан иборат. Мавзу муҳим, аммо у чуқур, батафсил изоҳни талаб этади. Қолаверса, бундай мақолани (у жўнатилганидек) экишдан кейин эмас, балки мавсум арафасида эълон қилиш мақсадга мувофиқ.

Шунингдек ўқитувчи **Қ. Норбоев** Пахтачи районидаги Карл Маркс номли колхоздан ёзиб юборган мақоласида бугунги кун талабига биноан йил якунларини таҳлил этиш ўрнига кўпроқ баҳорда бўлиб ўтган овоз бериш йўли билан бригадир сайлови ҳақида тўхталган.

Газета ўз ўқувчилари билан ҳаёт, унинг саҳифалари эса жамоатчи ва қишлоқ мухбирларининг кенг иштироки билан ранг-баранг, сермазмун, ўқимишли бўлади. Биз барча муаллифларимиз янада фаол бўлишларини, улар сафи кенгайишини истаймиз. Фақат қўлга қалам олганда мавзу танлай билиш, уни чуқур очиб бериш, газета ва жанр талабларига амал қилиш, зукко газетхоннинг тийрак нигоҳини эсда тутиш лозимлигини, мухбирлик масъулиятини унутмасликни эслатиб қўймоқчимиз, холос.

Оқшом файзи

Дам олиш саҳифаси

Бахтиёр Йўлдошев Паркент районидаги 6-мактабда ўқиб юрган чоғларида қўлига чирманда олган эди, кейинчалик Глиэр номли музика мактабида талабалик йилларида турли куйлар машқининг ҳадисини олди. Тошкент давлат консерваториясида Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, профессор Аҳмад Одиловдан маҳорат сирларини ўрганди.

Созанда ижрочилар I республика конкурсининг лауреати бўлганида ҳам, ёшлар ва студентларнинг Москвада ўтган IX Жаҳон фестивали қатнашчилари ҳузурида мароқ билан доира чалганида ҳам, Хоразм ва Наманган областлари дала меҳнаткашларига концерт берилган пайтларда ҳам қалб тўрида устозларига буюк эҳтиром жўшиб турарди. Чунки, Бахтиёрнинг бахти ёр бўлишига ўшалар сабабчидирлар.

Ҳозирги кунда у Тошкент область Ленин комсомоли мукофоти лауреати «Паркент гуллари» ашула ва рақс халқ ансамблининг етакчи созандаларидан бири ҳисобланади.

С. ДОТТОЕВ фотоси.

ЙЎЛДОШ ОТА ҒИШТ ҚЎЙГАН БИНО

Бундан олтмиш йил муқаддам Ўзбекистоннинг биринчи президенти Йўлдош Охунбобоев Тошкентнинг эски шаҳар территориясида бўлиб ўтган митингда нутқ сўзлаб, Шарқ хотин-қизларининг озодлик йўли ва уларни социалистик ишлаб чиқаришга жалб этишда клубларнинг роли тўғрисида гапирган эди. 1927 йилда эса маданият уйи биноси қурилиши бошланди, унга Йўлдош ота биринчи ғиштни қўйди.

Ўшанда қора чимматга қарши кураш олиб борилаётган машҳур «Ҳужум» ҳаракати даври эди. Жасур аёллардан Жаҳон Обидова, Оля Попова, Нури Муслимова, Шамсиқамар Ғойибжонованинг ташаббуси билан шу бинода хотин-қизлар клуби ташкил этилди. Унинг очилиши маҳаллада катта байрамга айланиб кетди. Ташкилотчилар хотин-қизларни очилишга, тутқунлик балосидан қутулишга даъват этдилар. Шу куни — 20 сентябрда 6 аёл паранжисини ташлади. Хотин-қизлар клубининг директори этиб Оля Попова сайланди.

Клуб қошида саводсизликка қарши «Йўқолсин зулмат» деган кураш курси очилиб, 34 аёл аъзо бўлди. Унинг асосий вазифаси хотин-қизларни саводли қилиш, тўрт девор ичидан қутқариш эди. Иш жуда мураккаб шароитларда олиб бориларди. Озодлик душманлари ҳар қадамда панд беришга ҳаракат қилардилар. Тешик Қопқа маҳалласидан Хосият Абзалованинг эри томонидан ваҳшиёна ўлдирилганлиги клуб аъзоларининг нафратини кучайтириб, уларни янада сергак бўлишга ундади.

1928 йилда клуб қошида 12 кишидан иборат концерт бригадаси тузилди. Бу биринчи хотин-қизлар бадиий коллективи эди. Унинг раҳбари Пошша Солиева ҳуррият душманлари томонидан ёвузларча ўлдирилиб, жасади кўчага ташлаб кетилсада, озодликка интилган минглаб аёллар танлаган йўлларидан қайтишмади.

1929 йилда бичиш-тикиш тўгараги ташкил этилиб, 81 аёл жалб қилинди. Тўгарак қатнашчилари ҳунар ўрганиш билан бирга ёркин ҳаёт кечириш тўғрисида гоҳ яширин, гоҳ очиқ йиғилиш, суҳбатлар ўтказиб туришарди. Шу йили клуб аъзоларининг сони 365 кишига етди.

1930 йили драма тўгараги ишлай бошлади. Унга Наби Раҳимов раҳбарлик қилди.

Улуғ Ватан уруши йиллари барча қатори маданият уйи фаолиятида ҳам ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси асосий ўринни эгаллади. Шу бинода Октябрь район ҳарбий комиссариати иш олиб борди. Клуб фаолияти ҳам мазкур мақсадга йўналтирилиб, тарғибот-ташвиқот ва концерт бригадаларининг иши яхши йўлга қўйилди. 1946—1956 йиллар давомида бадиий ҳаваскорлик коллективи қатнашчиларининг сони қарийб ўн баравар кўпайди.

Маданият масканларида

Улар орасида Жамила Қаландарова, Клара Жалилова, Собит Аъзамов, Саъдулла Аҳмедов, Карима Латипова ва бошқалар бор эдилар. Кейинчалик улар етук санъаткорлар бўлиб етишдилар.

Бугунги кунда шаҳар маданият уйи кишиларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантирадиган, мазмунли дам олишларини уюштирадиган ҳақиқий марказга айланган. Бу ерда бир ярим мингдан зиёд қатнашчи доимий аъзо бўлса, шулардан бир минги хотин-қизлардир. Ҳозир 70 дан ортиқ тўгарак, бадиий ҳаваскорлик коллективи, область Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Халқ театри мунтазам ишлаб турибди.

Яқинда маданият уйи қошида «Маданият ва идеология» халқ университети иш бошлади. Дастлабки хотин-қизлар клубининг ташкилотчилари билан учрашувлар, уларнинг оилалари ва ҳозирги авлод вакиллари иштирокида қизиқарли кечалар, суҳбатлар ўтказилмоқда.

Кеча Йўлдош Охунбобоев номидаги шаҳар маданият уйининг шонли 60 йиллиги нишонланди. Ана шу қутлуғ санага бағишланган «Тарих сўзлайди» номли байрам программаси намойиш қилинди. Унга дастлабки ташкилотчилар, шоир-ёзувчилар, маданият ва санъат арбоблари, жамоатчилик вакиллари таклиф этилдилар, унутилмас йилларнинг хотиралари тилга олинди.

Мавлуда ТЎЛАЕВА.

Сен ёлғиз эмассан, Арманистоним!

ДАРДКАШИНГМАН

О, Ҳазрат Навоий куйлаган Ватан,
Фарҳоднинг севгани Ширин макони,
Асрлар дардкашим—жафокаш арман,
Ўзбек ўғлонида Азгануш қони.
Демак биз азалий битта олмамиз,
Унинг ярми сенсан, ярми эса ман,
Яхши-ёмон кунда бирга оғамиз,
Сенга Шош керагу бизга Ереван.
Бир-бирни қуллаймиз, куйма, азизим,
Қўлни-қўлга берсак йўқолур даҳшат.
Қорақош, қоракўз .— дилбандим,
кўзим,
Пок арман фарзанди, кетар мусибат.
Кўмак қўлин чўзиб қондош, сен ёққа,
Севандай оқади кишилар сони,
Бепоён мамлакат қалқди оёққа,
Юрагингга сингар юраклар қони.
Мунгли тўлғанганда оҳ,
Ленинакан,
Нафақат биз ёниб кетдик ушбу дам,
Ингграса Спитак ҳам Кировакан,
Қўлни қўлга чўзди Вашингтон ҳам.
Лондону, Парижу, Гаванаю Рим,
Шагинян юртига қалбидир пайваст.
Бутун жаҳон бўлгач дардларга ҳаким,
Эй, кўҳна заминим, сен олмагил қасд!
Қайта қурилажак гўзал шаҳарлар,
Инқилобий кураш қалбларга мадад.
Тириклик бор экан, бор бўл,
ҳашарлар,
Арманим, толеинг бўлади баланд.
Уйинг қабрларга айланмасин ҳеч,
Тоғларинг бошида кулсин оҳулар,
Севанга тўш урсин шўх-шўх эрта-кеч,
Оққушлар қўшиғи— янграб
қув-қувлар...
Йигитлар мардона либосда сарвар,
Бағрингда янграсин дилором алёр!
Арарат қўйнидан кўркам ва дилбар
Келинлар ташисин юртларга тулпор!

Шарбат МУХТОРОВА,
Нурота райони.

БИР ТАНУ БИР ЖОНМИЗ

Осмонга зорланиб ёнди кўзларим,
Лабимдан товушсиз учди сўзларим.
Харсанглар остида қолди изларинг,
Дилимдек фараҳсиз кўринди осмон—
Арманистон,
Арманистон,
Арманистон!
Қисматга лангарин ташлаган дунё,
Мингларнинг ёқасин ушлаган дунё,
Гоҳида чаккасин қашлаган дунё,
Ситамни ёпишга топмади имкон,
Арманистон,
Арманистон,
Арманистон!
Вулқондай портлатиб юборди ногоҳ,
Арарат томондан кўтарилган оҳ.
Дийдалар тўлғанар тополмай паноҳ
Бу кун аросатда қолган минг-минг
жон,
Арманистон,
Арманистон,
Арманистон!
Қанчалаб иссиқ қон, дори-дармонлар,
Юракдан отилар оташ фармонлар:
Биз сизга ҳамдардмиз,
юртдош арманлар,
Сўнгсиз балоларни даф этган макон,
Арманистон,
Арманистон,
Арманистон!
Пешонаси йиллар эмас, аср кўрган,
Муҳаббатдан ўз умрига қаср қурган,
Тушларини гоҳо очиқ, гоҳ сир кўрган,
Ғам юкини кўтармаклик эмас осон,
Арманистон,
Арманистон,
Арманистон!
Ўз-ўзини отишиб ёрилди харсанг
тошлар,
Кўҳна Кавказ қўйнида, оҳ, шашқатор
кўз ёшлар,
Оппоқ тонгни тўзғитиб фарёд
кўтарди бошлар,
Милтирайди тепангда гўдакдай
ғамгин жаҳон,
Арманистон,
Арманистон,
Арманистон!
Қаторда турурноринг, юкинг ерда
қолмагай,
Оқибат ўлган эмас ва
ҳеч қачон ўлмагай,
Ундай кун бўлган эмас, бундан сўнг
ҳам бўлмагай,
Ҳаммамиз бир танамиз, бир томирда
оққан қон,
Арманистон,
Арманистон,
Арманистон!

Ҳусан ЭШМУРОДОВ,
Деҳқонобод райони.

КАЛЕНДАРНИНГ МАЪНОСИ

Календарь лотинча «календариум» сўзидан келиб чиққан бўлиб, у «қарз китоб» деган маънони билдиради. Ҳар ойнинг биринчи куни камбағаллар бойларга қарз тўлашар экан. Шунинг учун ҳам унга календарь деб ном қўйишган.

СССРда 1918 йил 26 январда В. И. Ленин декретга имзо чеканидан кейин халқаро Григориян йил ҳисоби, яъни янги календарь қабул қилинган.

Календарларда донолар сўзи, тиббиёт ҳамда ёшлар тарбияси ҳақида қисқа, лўнда сўзлар ёзилади. Бинобарин, варақни йиртиб олиб дарҳол орқасига қарайсиз. 1989 йил 20 январь варағининг орқасида тиббиёт хазинасидан шундай сўзлар бор:

«Сутга анжирни солиб, қайнатиб ичган замон,
Ким йўтал бўлса, касалдан қолмагай зарра нишон.

Овоз бўғилиш тадбири

Ҳар кишининг овози чиқмай
бошидан хуши қочар,
Турп сувида ғар-ғара қилса,
уни дарҳол очар.

Тумов тадбири

Сен зиғирни куйдириб,
тутунига бурнингни тут,
У тумовни йўқотиб, дардни
қилар тезда унут».

Календарнинг 2 февраль сонида «Нон неча ёшда?» деган маълумот бор. «Нон ёши жиҳатидан Миср эҳромларидан ҳам катта— дейилади унда. — Цюрих музейларидан бирида кўргазмага қўйилган ноннинг ёши 6 минг йилдан ҳам кўп. Нью-Йорк шаҳри музейида эса бундан 3.400 йил муқаддам ёпилган нон намойиш этилмоқда. Қадимги Грецияда новвойлар алоҳида ҳурматда бўлишган...

Агар ҳар битта одам кунига бир грамм нонни увол қилса, мамлакат бўйича 270 тонна, йилда эса 100 минг тоннага яқин неъмат исроф бўлади».

Янги йил календарида шунга ўхшаш доно сўзлар кўп. Ҳар галгидек унда куннинг қай соатда чиқиши, қай вақтда ботиши соат, минутларигача ёзилган, бу эса кексаларга жуда зарур. Ҳар хил тарихий саналар, қизиқ воқеалар ҳамда фойдали маслаҳатлар, алломалар сўзидан воқиф бўлиб туришни истасангиз, уларни ўзбекча календардан топишингиз мумкин.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

АВЛОНИЙ МУЗЕЙИ

Инқилоб йиллари яшаб, ижод этган йирик маданият ва санъат арбоби, моҳир педагог, истеъдодли шоир ва драматург Абдулла Авлоний таваллуд топганининг 110 йиллиги муносабати билан куни-кеча Тошкентдаги Саперлар кўчасида у яшаган уй-музейининг очилиш маросими бўлди. Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, республика китобсеварлар жамияти ҳамда Ойбек уй-музейи ходимларининг ташаббуси билан ташкил этилган экспозицияни яратишда адабиётшунос олим Шуҳрат Ризаев жонбозлик кўрсатди.

Музей очилишида А. Авлоний номидаги 40-мактаб ўқувчилари, маҳалла фаоллари, турли маданият муассасаларининг вакиллари, адибнинг фарзандларидан Кенжа Авлонов, Ҳакима ва Карима Авлоновалар иштирок этишди.

Юбилей комиссиясининг раиси, филология фанлари доктори Бегали Қосимов, Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари Муҳаммад Солиҳ ва шоир Маъриф Жалил, 40-мактаб директори Лутфулла Саъдиев сўзга чиқиб, таниқли алломанинг ҳаёти ва ижодий йўли ҳақида гапирдилар. Ўқувчилар А. Авлоний шеърларидан ёд ўқиб бердилар.

Музей тўрт хонадан иборат бўлиб, кичкина кириш залидан бошланади. Ундаги экспонатлар адибнинг бутун фаолиятидан қисқача маълумот беради. Иккинчи зал ўзига хос жиҳозланган бўлиб, у шоирнинг ижодхонасидир. Учинчи ва тўртинчи хоналарни эса ёзувчининг босиб ўтган ижодий йўлини изоҳловчи, етти қисмдан иборат алоҳида-алоҳида стендлар ташкил этади. Учинчи залда «А. Авлонийнинг ҳаёти ва фаолияти», «Янги ўзбек педагогикасининг асосчиси», «Матбаачилик ва мухаррирлик фаолияти» каби экспонатларни учратсак, тўртинчисида «А. Авлоний театри», «Қўлёзмаларининг намунаси», «Улуғ Октябрдан кейинги фаолияти», «А. Авлоний ва замонамиз» деган стендларни кўздан кечириш мумкин.

Янги музей А. Авлоний фаолиятини кенгроқ ўрганишга ёрдам беради.

К. СУЛТОНОВА,
Тошкент давлат университети студенти.

СУРАТДА: музей залларида.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ фотоси.

Шунақаси ҳам бўлади

СУДГА ТУШГАН ШИФОКОР

Ҳаётини сақлаб қолган шифокорни судга берган кишини ҳеч эшитганмисиз? Бўлмаса эшитинг. Калифорнияда истиқомат қилувчи Жон Мур шунақа одам. Бир неча йил муқаддам у оққон таначалари етишмаслиги туфайли оғир дарддан изтироб чекиб, умидсиз бир аҳволда Калифорния университети қошидаги касалхонага келтирилган эди. Доктор Дэвид Голд уни ўлимдан сақлаб қолди.

Энди даволовчи врачи оққон таначалари етишмаслиги ва бошқа оғир хасталикларни даволашга ёрдам берувчи дорининг муаллифи эканлигини билгач, шифо топган бемор кашфиётнинг амалга оширилишидан келадиган даромаднинг бир қисмини талаб қилиб Дэвид Голдни судга берди. Даъво шундан иборатки, гўё доктор дори тайёрлаш учун Мурдан олинган қон ва ўт пуфагининг бўлагидан «асосий материал» сифатида фойдаланган эмиш.

Жавобгарликка тортилган Дэвид Голд: «Агар сиз бўёқли идишни ахлатхонага ташлаб юборсангизу Ван Гог топиб олиб, ажойиб лолазор расмини чизса, ўша асарга муаллифлик ҳуқуқини даъво қилиш хаёлингизга келармиди?» —деди. Бироқ суд даъвогарни қўллаб-қувватлади.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ВЕНЕЦИЯНИ ҚУТҚАРИШ УЧУН

Венецияни қутқариб қолиш тўғрисидаги мунозара йигирма йилдан ортиқ давом этди. 1966 йилда кучли тошқин юз бериб, сув 194 сантиметр кўтарилгани ва бутун шаҳарни босиб кетгани бу баҳсга сабабчи бўлди. Тез-тез рўй бериб турадиган сув тошқини Венециядаги қадимги ажойиб биноларни вайрон қилмоқда. Фақат 1971 йилдан 1985 йилгача бўлган давр ичида сув сатҳининг муҳим даражада кўтарилиши 49 марта қайд этилди.

Яқинда «Андриатика» марвариди»ни қутқаришга мўлжалланган «Моисей» қурилмасини имтиҳондан ўтказиш бошланди. Гап Венецияни очиқ денгиз билан боғлайдиган каналларга қўйиладиган улкан тўсиқлар устида бормоқда. Оддий кунлари бу дамбалар канал остида хотиржам ётаведи, хавф пайдо бўлганда эса қудратли механизмлар баҳайбат тўсиқларни кўтаради ва улар сув йўлини беркитиб қўяди. «Моисей» синови бир йил давом этади.

ПОЛИЦИЯЧИ ХОНИМЛАР

Эмансипация давом этмоқда. Ғарб мамлакатларида хотин-қизлар ҳар хил лавозимларни эгаллабгина қолмай, айни вақтда қўлларига қурол олиб, жамиятни турли жиноятчилардан ҳимоя қилмоқдалар. Масалан, Римнинг мамлакат президенти яшайдиган Прати кварталида соқчилик вазифасини ўтаётган полициячилар орасида аёллар анчагина. «Мафия пойтахти» — Полермода оқсариқдан келган, малласоч жувон шаҳар мэри ортидан доим одимлаб боради, бу унинг шахсий соқчиси. Бошқа полициячи хонимлар ҳам давлат судьялари, сиёсий арбоблар дахлсизлигини мардона қўриқлайдилар.

Италияда ҳаммаси бўлиб, 4.500 хотин-қиз полицияда ишлайди. «Бу борада улар ўзларини эркакларга нисбатан устунроқ эканликларини кўрсатдилар», — деб ёзади «Панорама» журнали. Полиция саркори Маурицио Дель Мезе эса: «Эркаклар иш вақтида хотин-қизлар ҳақида ўйлайдилар, аёллар эса мансабни кўзлайдилар», — дейди.

ТАҚДИР ТАҚОЗОСИ

ҲИКОЯ

Рустам сочларидаги қорни қоққан бўлиб бошини ликиллатди-да, қўлқопини қўлтиғига қистирганича ичкарига кирди. Қувноқ кўзлари билан Адибани кузатар экан, эшик тагидаги латтага қўнжли ботинкасини узоқ артиб турди. Ёшликдаги орзу-умидлари уни яна уйга солиб қўйганди. Ўшанда Адибанинг ота-онаси қаршилик кўрсатишмаганда, балки улар ҳам бошқалар каби илк бор турмуш қурган бўлишарди, бир-биридан ҳеч ажрамасди.

Адиба алланималарни хиргойи қилиб пиёлаларни чаяр экан, эшик очилганини сезмай қолди. Рустам унинг орқасидан бориб кўзларини беркитиш мутойибасида оёқ учида оҳиста юрди. Уч-тўрт қадам ташлаб, бехосдан босиб олган ўйинчоқнинг чийиллашидан сири ошкор бўлганлигини пайқаб қаҳқаҳа отиб юборди. Чийилдоқ овоздан чўчиб тушган Адибанинг ранги қув ўчди:

— Сувдан ичиб юборинг, сувдан, — деди ҳали ҳам ўзини кулгудан тўхтата олмаган Рустам пиёла узатар экан.

— Қўйинг-ей, нақ ўтакамни ёрай дедингиз-ку! —Адиба ўйинчоқни қўлига олиб, бир-икки чийиллата туриб мийиғида кулди: — Ҳозиргина тўполончи боғчага кетганди.

— Сиздан бўлак ҳеч ким йўқми уйда?

Адиба жунжикиб кетди. Ўз уйида худди бегонадек ноқулай аҳволда саросималанди. Диванга оҳиста чўкди. Димоғига урилган иссиқ нафасдан димиқаркан:

— Кетинг, биров келиб қолса нима деган одам бўламиз! — дерди ҳадеб.

Илк муҳаббат барибир ҳукмини ўтказди: йигит мурғаккина жуссани ўзининг қайноқ бағрига оҳиста тортди. Бева аёл — Адибанинг сўзлари оғзида қолди...

* * *

У сувлар оқиб кетди. Неча марта тонг отиб, неча марта кун ботди. Ўша вақтдаги ғунчалар очилиб муаттар ҳидини ўғирлатди. Майсалар қорлар тагида қолди.

Қанчадан-қанча қушлар учиб кетди. Руҳия хола янги ивитаётган қатиқлари устини яхшилаб чирмади-да, сигирга сомон солгани молхонага бурилди. Эшикдан кириб келган Ҳури холани кўриб изига қайтди.

— Тунов кунги гап бўйича, — дея сўз очди саломаликдан сўнг Ҳури хола.— Сизбоп қиз топдим. Исми Адиба экан, шу десангиз, узоқдан икковини кўрган эдим. Рустамжонга мос тушган, қадди-қомати келишган, кўҳликкина қизга ўхшайди.

— Ҳа, уми, ота-онаси унамаяпти, бўлмаса тўйни аллақачон бошлаб юборган бўлардим.

Улар кўп ўтиришмади. Руҳия холанинг ёлворишига ҳам қарамай Ҳури хола юзига фотиҳа тортиб ўрнидан қўзғолди. «Эканингнинг меваси ширин, мевасиданданаги ширин дегандек, набирамни олиб келгани кетаётгандим боғчага», — деди хайрлашар экан.

Руҳия хола минг хаёлда бўлиб, кечгача қилар ишининг тайини бўлмади. Косага сузилган мошхўрданинг бирини ўғлининг ёнига қўйиб кўрпачага оёқ узатди. Айтар сўзи тўлиб турган кўнглига икки-уч қошиқ овқат ҳам сиғмади. Гапни нимадан бошлашни билмай, чайнала-чайнала дардини очди. Ёниб турган чироқ шуъласида кўз ёшлари йилтиллади.

* * *

Боғ скамейкасида она-бола узоқ ўтиришди. Охири Рустам тутоқаёзди.

— Келадиган бўлса келмайдими айтилган вақтда! — Шу пайт Рустам худди бирор нарсасини йўқотган ёш боладай Руҳия холага ўгирилди. — Мабодо келишмаса-чи?

— Келишади, келишади. Қуда бўлмиш рози. Тўйларингнинг тахминий куни ҳам маълум. — Руҳия хола хурсандлигидан хи-хилаб кулиб қўйди.

Рустам ўрнидан туриб у ёқ-бу ёққа бироз юрди. Атрофга суқланиб боқди.

Ногоҳ унинг нигоҳи ёнгинасида турган таниш бир қизга тушди...

Никоҳ Адибанинг туғилган кунига белгиланди...

Маъруфжон МУҲАМЕДОВ.

Соврин кимга тегаркин?

Б. АЛИМОВ фотоэтюди.

БИР ШИНГИЛ ТАБАССУМ

КУЁВНИНГ САВОЛИ

Маъфура дадасига ётиги билан тушунтирарди:

— Менга уйланмоқчи бўлган йигит сиз билан танишмоқчи. Биласизми, дадажон, уни жуда севаман.

— Нимаси ёқади, даромадли ишда эканми?

— Тавба, эркакларнинг ҳаммаси бир-бирига ўхшайди-я Сиз ҳақингизда у ҳам шунақа савол берган эди.

М. СУЛАЙМОНОВ.

Спорт ахбороти

ГИМНАСТИКА

Таллиндаги «Меҳнат резервлари» спорт комплексида қизлар ва ўсмирлар ўртасида Бутуниттифоқ турнири бўлиб ўтди. Унда республикамиз вакиллари ҳам яхши иштирок этдилар. Жумладан, фарғоналик спорт мастерлигига номзод Татьяна Гендлер кўпкурашда 74,35 балл тўплаб, ҳурмат шоҳсупасининг учинчи поғонасига кўтарилди. Майдон эгалари гимнастикачилари — А. Селеванова ва Н. Феронова биринчи, иккинчи ўринни қўлга киритдилар.

Самарқандлик С. Манакова ва тошкентлик Я. Собитова биринчи разрядлилар мусобақасида олтинчи, еттинчи ўринларни бўлишиб олишди.

Н. Булатова (Тошкент) саккизинчи натижани кўрсатди.

БОКС

«КамАЗ» соврини учун ёшлар ўртасида ўнинчи бор ўтказилган Бутуниттифоқ турнири ниҳоясига етди. Унда республикамизнинг ёш боксчилари ўзларини кўрсатиб, совриндорлар сафидан жой олдилар. Чунончи 50 килограммгача вазнда иштирок этган тошкентлик А. Фарсиев олтин медални қўлга киритди. Шунингдек, Д. Анваров, А. Ким ва Р. Солиҳов ўз вазнлари бўйича ғолиблик шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилишди. Яна бир вакилимиз — М. Тен эса кумуш медаль соҳиби бўлди.

Редактор
А. Ғ. МУХТОРОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими —33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими —33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33, Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими —32-54-52. Таржима бўлимлари —32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими —33-81-42.

Р. — 15935. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А.2173. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12